

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ŁĘKAWICA
NA LATA 2026-2032**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	6
CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁĘKAWICA	8
Informacje ogólne	8
Struktura demograficzna mieszkańców	9
Infrastruktura społeczno-techniczna	10
Rynek pracy	23
Gospodarka	24
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŁĘKAWICA	25
Problemy w obszarze pomocy społecznej	33
Bezrobocie	38
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	39
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	43
Problem ubóstwa i bezdomności	47
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	49
Przemoc domowa	51
ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	58
WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ	65
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	66
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	71
ANALIZA RYZYKA	73
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	78
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	80
UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ	83
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	84
SPIS TABEL	85
SPIS RYSUNKÓW	85
SPIS WYKRESÓW	86
BIBLIOGRAFIA	86
Spis publikacji	86
Źródła internetowe	86

WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łękawica na lata 2026-2032 stanowi podstawowy dokument planistyczny określający kierunki działań gminy w zakresie polityki społecznej. Dokument wyznacza cele i działania ukierunkowane na poprawę jakości życia mieszkańców, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzmacnianie kapitału społecznego gminy.

Zmieniające się uwarunkowania społeczne, demograficzne i gospodarcze wymagają systematycznego planowania działań oraz ich koordynacji pomiędzy instytucjami publicznymi, organizacjami społecznymi i mieszkańcami. Strategia stanowi odpowiedź na aktualne potrzeby społeczne oraz przewidywane wyzwania, takie jak starzenie się społeczeństwa, problemy opiekuńcze rodzin, potrzeba aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym czy rozwój usług społecznych na poziomie lokalnym.

Dokument został opracowany z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, partnerstwa lokalnego oraz spójności z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Strategia została opracowana na podstawie dogłębnej analizy aktualnych problemów społecznych, takich jak bezrobocie, wykluczenie społeczne, problemy mieszkaniowe oraz dostęp do usług zdrowotnych i edukacyjnych. W procesie jej tworzenia uwzględniono także opinie i potrzeby mieszkańców, które były zbierane za pomocą konsultacji społecznych, ankiet oraz bezpośrednich spotkań.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Łękawica przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych (GUS), danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku badań ankietowych w grupach badawczych, przeprowadzonych w okresie od stycznia do marca 2026 r.

W badaniach ankietowych wzięło udział 140 dorosłych mieszkańców z terenu gminy, 102 uczniów szkół podstawowych (52 uczniów klas piątych i szóstych oraz 18 uczniów klas siódmych i ósmych), 50 rodziców uczniów, 19 nauczycieli oraz 6 pracowników Gimmnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łękawica na lata 2026-2032 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy oraz podsumowanie najważniejszych problemów. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia, w najważniejszych obszarach.

Część programowa zawiera wizję i misję oraz najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy Łękawica na najbliższe lata, które są ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych, kierunków działań oraz wskaźników realizacji poszczególnych kierunków działań, wraz z wartością początkową oraz wartością docelową.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, zakładane rezultaty, analizę ryzyka, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii oraz wnioski i podsumowanie.

PODSTAWY PRAWNE OPACOWANIA STRATEGII

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.: diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych; prognozę zmian w zakresie objętym strategią; określenie: celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, wskaźników realizacji działań.

Ponadto, Strategia opracowana przez gminę ma określać usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne,

o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- ustawa o samorządzie gminnym,
- ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ustawa o finansach publicznych,
- ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- ustawa o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa o zdrowiu publicznym,
- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa o systemie oświaty,
- ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łękawica na lata 2026-2032 została opracowana z zachowaniem spójności z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Uwzględnienie tych dokumentów ma na celu zapewnienie zgodności kierunków działań gminy z polityką społeczną państwa oraz strategią rozwoju województwa śląskiego.

Zgodność z dokumentami krajowymi:

Strategia pozostaje zgodna z najważniejszymi dokumentami strategicznymi państwa, które wyznaczają kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego i regionalnego Polski, w szczególności:

- **Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030”** – określająca długofalowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego, w tym poprawę jakości życia mieszkańców;
- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030** – wskazująca działania na rzecz zrównoważonego rozwoju regionów oraz ograniczania dysproporcji terytorialnych;
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030-** ukierunkowana na rozwój kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców;
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030-** wzmacniająca aktywność obywatelską i integrację społeczną;
- **Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu-** koncentrujący się na ograniczaniu ubóstwa i wspieraniu osób zagrożonych marginalizacją.

Zgodność z dokumentami wojewódzkimi (regionalnymi)

Strategia jest spójna z dokumentami strategicznymi obowiązującymi na poziomie województwa śląskiego, w szczególności:

- **Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”,**
- **Strategią Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030.**

Dokumenty te wyznaczają cele w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców regionu, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wspierania rodzin, osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami. Podkreślają także znaczenie aktywizacji społecznej i zawodowej oraz rozwoju usług społecznych.

Strategia Gminy Łękawica uwzględnia regionalne wyzwania, takie jak starzenie się społeczeństwa, migracje oraz problemy rynku pracy, dostosowując działania do lokalnych uwarunkowań.

Zgodność z dokumentami subregionalnymi i powiatowymi

Na poziomie ponadlokalnym dokument pozostaje zgodny z:

- **Strategią Rozwoju Powiatu Żywieckiego 2030+,**
- **Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żywieckim na lata 2024-2034.**

Zgodność z dokumentami lokalnymi

Strategia pozostaje w ścisłym powiązaniu z dokumentami obowiązującymi na poziomie Gminy Łękawica, w szczególności:

- **Strategią Rozwoju Gminy Łękawica,**
- **Gminnym Programem Wspierania Rodziny,**
- **Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,**
- **Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej,**
- **innymi programami i planami sektorowymi dotyczącymi polityki społecznej.**

Dokumenty te wyznaczają szczegółowe działania w poszczególnych obszarach problemowych oraz stanowią narzędzia wdrażania strategii na poziomie lokalnym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łękawica na lata 2026–2032 zachowuje pełną spójność z dokumentami strategicznymi wszystkich szczebli zarządzania publicznego. Zapewnia to:

- komplementarność działań,
- możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych,
- efektywne planowanie i realizację polityki społecznej,
- zgodność z kierunkami rozwoju kraju i regionu.

Strategia stanowi tym samym element zintegrowanego systemu planowania rozwoju społecznego, odpowiadającego na rzeczywiste potrzeby mieszkańców gminy.

CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁĘKAWICA

Informacje ogólne

Gmina Łękawica to gmina wiejska, położona w województwie śląskim, należąca do powiatu żywieckiego. Zajmuje obszar 42 km² a zamieszkuje ją 4530 mieszkańców. Od północy Łękawica graniczy z gminami Porąbka i Andrychów, od strony wschodniej ze Ślemieniem, a od południa z gminą Gilowice, zaś od zachodu z miastem Żywiec i na niewielkim odcinku z gminą Czernichów.

Gmina podzielona jest na 5 sołectw: Łękawicę, Kocierz Moszczanicki, Kocierz Rychwałdzki, Okrajnik i Łysinę. Stoki wzniesień rozcięte są siecią dolin płynących przez nią potoków zasilających Kocierzankę, która wije się po terenie całej gminy uchodząc na granicy z Gilowicami do rzekę Łękawka, a dalej do Soły. Północna granica gminy biegnie naturalną linią w terenie - grzbietem pasma Leskowca - Łamanej Skały, przez Jaworzynę (861 m n.p.m.), Góry Maleckie (844 m n.p.m.) Przełęcz Kocierską. Pozostałe granice nie mają charakteru naturalnego.

Rysunek 1. Położenie Gminy Łękawica

Źródło: www.slaskie.pl

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2024 r. Gmina Łękawica liczyła 4 530 mieszkańców; z czego 50,97% stanowią kobiety (2 309), a 49,03% mężczyźni (2 221). Współczynnik feminizacji dla gminy wynosił 104 (na 100 mężczyzn przypadają 104 kobiety). Na przestrzeni lat 2020-2024 widoczny jest ciągły wzrost liczby ludności.

Tabela 1. Liczba mieszkańców w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Ludność ogółem	4 488	4 502	4 522	4 528	4 530
Kobiety	2 275	2 285	2 302	2 306	2 309
Mężczyźni	2 213	2 217	2 220	2 222	2 221

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średni wiek mieszkańców wynosi 39,7 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy Gminy Łękawica zawarli w 2024 roku 14 małżeństw, co odpowiada 3,1 małżeństwom na 1000 mieszkańców. W tym samym okresie odnotowano 1,4 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 29,00% mieszkańców Gminy Łękawica jest stanu wolnego, 56,60% żyje w małżeństwie, 5,40% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,90% to wdowy/wdowcy.

Gminę Łękawica cechuje dodatni przyrost naturalny, który na koniec roku 2024 wynosił 2. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 0,44 na 1000 mieszkańców gminy. W 2024 roku urodziło się 40 dzieci, w tym 55,00% dziewczynek i 45,00% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,62 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Przyrost naturalny ogółem	-11	-3	0^z	-3	2
Kobiety	-3	5	6	-5	5
Mężczyźni	-8	-8	-6	2	-3
Urodzenia żywe ogółem	43	48	49	55	40

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Kobiety	18	26	28	26	22
Mężczyźni	25	22	21	29	18
Zgony ogółem	54	51	49	58	38
Kobiety	21	21	22	31	17
Mężczyźni	33	30	27	27	21

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane statystyczne wskazują, że 62,08% mieszkańców Gminy Łękawica jest w wieku produkcyjnym, 17,79% w wieku przedprodukcyjnym, a 20,13% w wieku poprodukcyjnym.¹

Infrastruktura społeczno-techniczna

Edukacja

Na terenie gminy Łękawica funkcjonują szkoły podstawowe, które stanowią kluczowy element lokalnego systemu edukacji i pełnią istotną rolę w kształtowaniu rozwoju dzieci i młodzieży. Placówki te zapewniają realizację obowiązku szkolnego oraz dostęp do podstawowej edukacji na poziomie lokalnym, ograniczając konieczność dojazdów do szkół w większych ośrodkach.

Szkoły podstawowe w gminie prowadzą działalność dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, oferując uczniom możliwość zdobywania wiedzy oraz rozwijania kompetencji społecznych i obywatelskich. W ramach swojej działalności realizują także działania wspierające, w tym pomoc psychologiczno-pedagogiczną oraz zajęcia dodatkowe, odpowiadające na indywidualne potrzeby uczniów.

Placówki oświatowe współpracują z instytucjami lokalnymi, takimi jak ośrodek pomocy społecznej, organizacje społeczne czy jednostki kultury i sportu, co sprzyja integracji środowiska lokalnego oraz wzmocnieniu funkcji wychowawczej szkoły.

Istotnym elementem funkcjonowania szkół jest również ich rola jako lokalnych centrów aktywności społecznej, poprzez organizację wydarzeń, uroczystości oraz inicjatyw angażujących mieszkańców gminy.

---

¹ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica#>

Rozwój edukacji na terenie gminy stanowi ważny element polityki społecznej, wpływając na poziom kapitału ludzkiego oraz przyszłe perspektywy rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Łękawica.

W roku szkolnym 2023/2024 Gmina Łękawica była organem prowadzącym dla 3 szkół podstawowych oraz 1 przedszkola.

Tabela 3. Szkoły podstawowe w Gminie Łękawica- stan na 08.2024 r.

Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
Szkoła Podstawowa w Łękawicy	15	261
Szkoła Podstawowa w Kocierzu Moszczanickim	7	53
Szkoła Podstawowa w Okrajniku	7	49
RAZEM:	29	363

Tabela 4. Wychowanie przedszkolne w Gminie Łękawica- stan na 08.2024 r.

Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba dzieci
Przedszkole w Łękawicy	7	162
Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Kocierzu Moszczanickim	2	31
Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Okrajniku	1	6
RAZEM:	10	199

Nauczanie specjalne

W roku szkolnym 2023/2024 w szkołach na terenie Gminy Łękawica zapewniono realizację zajęć dostosowanych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych uczniów, u których stwierdzono różnego rodzaju dysfunkcje lub specyficzne trudności w uczeniu się, które uniemożliwiają pełny udział dziecka w procesie edukacyjnym. Pomoc, w zależności od posiadanego przez dziecko orzeczenia, przyjęła formę zajęć wyrównawczych, korekcyjno - kompensacyjnych, logopedycznych, rewalidacyjnych, nauczyciela wspomagającego, pedagoga itp.

Zwiększeniu uległa liczba uczniów z orzeczeniami i opiniami z Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej, co wiązało się z zatrudnieniem dodatkowej kadry specjalistów czy dostosowaniem pomieszczeń do prowadzenia zajęć indywidualnych.²

Absolwenci szkół podstawowych mają możliwość kontynuowania nauki w szkołach publicznych o profilach ogólnokształcących oraz technicznych, znajdujących się na terenie powiatu żywieckiego.

Edukacja w Gminie Łękawica stanowi jeden z kluczowych obszarów rozwoju społecznego, jednak nadal występują wyzwania związane z zapewnieniem równego dostępu do wysokiej jakości kształcenia.

Do najważniejszych problemów należą zróżnicowany poziom osiągnięć edukacyjnych uczniów, ograniczony dostęp do zajęć dodatkowych i specjalistycznego wsparcia (np. psychologiczno-pedagogicznego), a także potrzeba dostosowania oferty edukacyjnej do zmieniających się wymagań rynku pracy. Istotnym zagadnieniem jest również rozwój kompetencji cyfrowych oraz przeciwdziałanie wykluczeniu edukacyjnemu, szczególnie wśród dzieci i młodzieży z rodzin w trudniejszej sytuacji społeczno-ekonomicznej.

Działania strategiczne powinny koncentrować się na podnoszeniu jakości nauczania, rozwijaniu kompetencji kluczowych uczniów, w tym cyfrowych i społecznych, oraz zwiększaniu dostępności zajęć pozalekcyjnych. Ważnym kierunkiem jest także wzmacnianie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, rozwój współpracy szkół z rodzicami i instytucjami lokalnymi oraz inwestycje w nowoczesną infrastrukturę edukacyjną i wyposażenie placówek. Istotne jest również wspieranie nauczycieli w podnoszeniu kwalifikacji i wdrażaniu innowacyjnych metod nauczania.

---

² Raport o stanie Gminy Łękawica za rok 2024, dostęp online: <https://www.bip.lekawica.com.pl/item/5711>

Opieka Zdrowotna

Usługi z zakresu opieki zdrowotnej na terenie gminy świadczone są przez Ośrodek Zdrowia w Łękawicy prowadzony jest przez NZOZ Medicus z siedzibą w Żywcu. W 2024 roku udzielono łącznie 16 300 świadczeń medycznych.

Działaność Ośrodka:

- poradnia pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej, do której zgłoszonych było 3632 osób;
- poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, do której zgłoszonych było 3780 osób;
- poradnia gabinet położnej podstawowej opieki zdrowotnej, do której zgłoszonych było 1788 osób.

Podstawowy dostęp do leków i artykułów medycznych zapewnia Apteka „Nostra” w Łękawicy działająca nieprzerwanie od 2003 roku.

Jednym z kluczowych wyzwań społecznych pozostaje zapewnienie mieszkańcom równego i sprawnego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej. Istotnymi problemami są ograniczona dostępność specjalistów, wydłużony czas oczekiwania na wizyty oraz utrudniony dostęp do usług medycznych dla osób starszych, z niepełnosprawnościami i mieszkańców obszarów peryferyjnych. Dodatkowym wyzwaniem jest niewystarczający poziom działań profilaktycznych oraz świadomości zdrowotnej wśród części społeczności lokalnej.

W odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby, działania strategiczne powinny koncentrować się na wzmocnieniu podstawowej opieki zdrowotnej, rozwijaniu programów profilaktycznych i edukacyjnych oraz wspieraniu inicjatyw zwiększających dostępność usług medycznych. Ważnym kierunkiem jest także rozwój współpracy z podmiotami leczniczymi oraz organizacjami pozarządowymi, a także podejmowanie działań na rzecz poprawy dostępności transportu do placówek medycznych.

Realizacja powyższych działań przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz ograniczenia nierówności w dostępie do opieki zdrowotnej na terenie gminy.

Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwo jest jednym z kluczowych elementów wpływających na jakość życia mieszkańców każdej społeczności. Poczucie bezpieczeństwa przesądza o jakości życia mieszkańców i rozwoju lokalnej społeczności. Zapobieganie zjawiskom, które budzą powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia, ochrona bezpieczeństwa, dbałość o zachowanie porządku publicznego oraz działania na rzecz ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej należą do obowiązków gminy.

Gmina Łękawica, podejmuje szereg działań mających na celu zapewnienie porządku publicznego oraz ochrony życia i mienia swoich mieszkańców, w szczególności poprzez wspieranie jednostek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo na terenie gminy oraz jednostek pomocniczych.

Za utrzymanie porządku i bezpieczeństwa na terenie Gminy Łękawica odpowiada Komisariat Policji w Gilowicach. W 2024 roku na obszarze gminy odnotowano 263 interwencje, 72 interwencje domowych, do Izby Wyrzeźwień w Bielsku Białej doprowadzono 22 osoby.

Komisariat Policji w Gilowicach odnotował wykrywalność ogólną przestępstw na poziomie 59,60%, wykrywalność kryminalną na poziomie 67,40% oraz 50,00% wykrywalności przestępstw z tzw. 7 kategorii. Jeżeli chodzi o zdarzenia drogowe na terenie gm. Łękawica to w 2024 r. odnotowano 39 zdarzeń, 3 wypadki i 36 kolizji, w których nikt nie zginął natomiast 5 osób zostało rannych.

Tabela 5. Przestępstwa na terenie gminy

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
kradzież z włamaniem	2	3	0
fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	3	0	5
pobicie	0	1	0
uszkodzenie mienia	1	1	4
kradzież mienia	3	0	1
inne	33	34	24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Gilowicach

Tabela 6. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	4	4	4
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	1	0	0
zakłócanie porządku publicznego	7	2	4
podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	0	0	0
liczba wypadków pod wpływem alkoholu	0	0	0
osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	15	15	15
osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Gilowicach

Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych:

Rok 2022 np.:

Znęcanie się nad rodziną 3 / 3 / 3

Groźba karalna 0 / 0 / 0

Rozpijanie małoletniego 1 / 0 / 1

Uchylenie się od płacenia alimentów 6 / 5 / 6

Rok 2023 np.:

Znęcanie się nad rodziną 0 / 0 / 0

Groźba karalna 0 / 0 / 0

Rozpijanie małoletniego 0 / 0 / 0

Uchylenie się od płacenia alimentów 6 / 5 / 6

Rok 2024 np.:

Znęcanie się nad rodziną 5 / 4 / 5

Groźba karalna 2 / 1 / 2

Rozpijanie małoletniego 0 / 0 / 0

Uchylenie się od płacenia alimentów 3 / 3 / 3

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

Rok 2022 wszczęcie procedur - 19

Rok 2023 wszczęcie procedur - 16

Rok 2024 wszczęcie procedur – 10

Tabela 7. Interwencje związane z przemocą domową

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba osób doświadczających przemocy domowej	19	19	11
Kobiety	15	10	6
Mężczyźni	4	6	4
Nieletni	0	3	1
Liczba sprawców przemocy domowej	19	16	10
Kobiety	4	3	4
Mężczyźni	15	10	6
Nieletni	0	3	0
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu	15	5	5
Kobiety	2	2	1
Mężczyźni	13	3	4
Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	16	11	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Gilowicach

O bezpieczeństwo przeciwpożarowe dbali strażacy ochotnicy z 5 jednostek OSP (Łękawica, Okrajnik, Kocierz Moszczanicki, Kocierz Rychwałdzki, Łysina) oraz strażacy zawodowi z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żywcu. Końcem 2024 roku doszło do likwidacji jednostki OSP w Kocierzu Rychwałdzkim. W roku 2024 strażacy ochotnicy interweniowali 91 razy.³

³ Raport o stanie Gminy Łękawica za rok 2024, dostęp online: <https://www.bip.lekawica.com.pl/item/5711>

Kultura

Działalność kulturalna prowadzona jest samodzielnie przez Urząd Gminy w Łękawicy, przez Referat Organizacyjny. W roku 2024 w Gminie Łękawica funkcjonowała jedna instytucja kultury - Gminna Biblioteka Publiczna. W latach wcześniejszych istniał Gminny Ośrodek Kultury, jednak został zlikwidowany.

Kultura w Gminie Łękawica odgrywa niezwykle ważną rolę w życiu lokalnej społeczności - stanowi nie tylko przestrzeń do rozwoju pasji i zainteresowań, ale także platformę budowania więzi międzyludzkich, integracji międzypokoleniowej i kultywowania lokalnych tradycji. To istotny element życia społecznego, sprzyjający integracji mieszkańców oraz budowaniu tożsamości lokalnej. Dzięki zaangażowaniu i współpracy Gminy Łękawica z organizacjami pozarządowymi, kołami gospodyń wiejskich, szkołami oraz licznym partnerstwom, na terenie Gminy Łękawica organizowanych jest wiele wydarzeń o charakterze edukacyjnym, patriotycznym, artystycznym i rozrywkowym.

Rok 2024 był dla Gminy Łękawica czasem intensywnej i różnorodnej aktywności kulturalnej, realizowanej z myślą o wszystkich grupach mieszkańców – od dzieci i młodzieży, osoby dorosłe, po seniorów. Udało się zorganizować wiele wydarzeń integrujących lokalną społeczność i promujących dziedzictwo kulturowe.

Główne działania i wydarzenia kulturalne realizowane w 2024 roku na terenie gminy Łękawica:

- Koncert kolęd i pastorałek,
- Dzień kobiet,
- Konkurs palm wielkanocnych poprzedzony warsztatami bibułkarskimi,
- Obchody Świąt patriotycznych i narodowych,
- Piknik rodzinny z okazji Dnia Dziecka,
- Dożynki wojewódzkie, prezydenckie- podtrzymywanie tradycji ludowej,
- Aktywność Kół Gospodyń Wiejskich,
- Bieg memoriałowy im. Bł. O. Michała Tomaszka,
- Otwarcie budynku OSP w Kocierzu Moszczanickim,
- Spotkanie z Mikołajem z pokazem magii.

Zajęcia organizowane dla dzieci i dorosłych na terenie Gminy Łękawica- wsparcie zajęć dodatkowych poprzez udostępnienie infrastruktury:

W 2024 r. Gmina Łękawica aktywnie wspierała rozwój zajęć dodatkowych dzięki partnerskiej współpracy z Klubem Sportowym Dragon Żywiec oraz wykwalifikowanym instruktorem prowadzącym zajęcia taneczne. Dzięki bezpłatnemu udostępnieniu sal treningowych w budynkach gminnych oraz otwartości na lokalne inicjatywy, możliwe było stworzenie przyjaznych i bezpiecznych warunków do prowadzenia regularnych zajęć dodatkowych dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych - jujitsu i zajęcia grupy Cheerleaders oraz joga. Efektem tej współpracy było nie tylko poszerzenie oferty aktywności fizycznej w Gminie Łękawica, ale również zmniejszenie kosztów uczestnictwa, co przełożyło się na większą dostępność zajęć sportowych i tanecznych, a w konsekwencji na rozwój życia społeczno – kulturalnego w gminie.

Gminna Biblioteka Publiczna:

W 2024 r. Biblioteka zainwentaryzowała 235 książek, w tym z zakupu 191, dary 44 woluminów. Wartości nabytych książek to 6 405,28 zł, na kwotę tę złożyła się dotacja podmiotowa z budżetu Gminy Łękawica – 5 000,00 zł, dary czytelników przyjęte na stan inwentarza i wycenione na kwotę 665,00 zł oraz książki zakupione ze środków wypracowanych. Dodatkowo Biblioteka zapewnia swoim Czytelnikom dostęp do platformy LEGIMI – 9 kodów na miesiąc koszt dostępu do platform to 1 836,00 zł. Biblioteka posiada również dostęp do platformy Biblioteki Narodowej ACADEMIKA. Stan księgozbioru na dzień 31 grudnia 2024 r. wynosił: 13 298 woluminów, z tych zbiorów korzystało 414 stałych czytelników, którzy odwiedzili Bibliotekę 2199 razy i wypożyczyli 7009 książek.

W trakcie 2024 roku w Gminnej Bibliotece Publicznej w Łękawicy w ramach zajęć dodatkowych zorganizowano:

- Ferie w Bibliotece, gry i zabawy dla dzieci,
- Spotkania w Bibliotece, dla dzieci i młodzieży ze szkół i przedszkoli,
- Wakacje w Bibliotece, warsztaty, zajęcia plastyczne, ruchowe, przyrodnicze,
- Spotkanie autorskie z Hanną Greń dla dorosłych czytelników,
- Akcja społeczna pn. „Mała książka- wielki człowiek” skierowana do najmłodszych czytelników.

Muzea:

W roku 2024 na terenie Gminy Łękawica funkcjonowały dwie placówki o charakterze muzealnym, tj.:

- Izba Regionalna o charakterze artystyczno - kulturowym w Łękawicy: Izba Twórcza Anny i Józefa Hulków, która została utworzona w domu artystów. Można tu zobaczyć prace autorstwa nestora sztuki ludowej - Józefa oraz jego nieżyjącej żony Anny (rzeźby, obrazy, kunsztowne szopki, przedmioty związane z ludową obrzędowością).
- Izba Regionalna w Łysinie, zlokalizowana w budynku OSP, w której zgromadzone zostały eksponaty używane niegdyś do pracy na roli, w obejściu i domu typu: wialnia, ręczny dźwig, narzędzia do obróbki drewna, kamienia, żarna, magiel, sprzęt do wyrobu nici lnianych itp. Utworzona została w 2008 r. z inicjatywy Koła Gospodyń Wiejskich w Łysinie.

W Łękawicy, w rodzinnej miejscowości bł. o. Michała Tomaszka, znajduje się:

- Pokój Pamięci bł. o. Michała Tomaszka w jego domu rodzinnym, gdzie można zobaczyć unikalne zdjęcia, zapiski, materiały wideo, rzeczy osobiste bł. o. Michała, a nawet usłyszeć jego głos odtwarzany z archiwalnych nagrań.
- Miejsce Pamięci bł. o. Michała Tomaszka w Zespole Szkół w Łękawicy przy ul. Sportowej od 9 stycznia 2016 r., czyli od dnia nadania imienia Szkole Podstawowej w Łękawicy. Obchodzone są tam szkolne uroczystości związane z bł. o. Michałem. Można zobaczyć tam również rzeczy osobiste błogosławionego oraz pamiątki podarowane przez jego rodzinę.

Pomniki i miejsca pamięci na terenie Gminy Łękawica:

- Łękawica - pomnik z 1930 r. (obecnie znajduje się przy Urzędzie Gminy w Łękawicy) - poświęcony pamięci ofiar I wojny światowej i wojny polsko-bolszewickiej, zbudowany staraniem Komitetu Piłsudczyków w ramach obchodów 10-tej rocznicy „Cudu nad Wisłą”.
- Kocierz Moszczanicki ul. Beskidzka 57, marmurowy pomnik zbudowany w 1947 r. upamiętniający 15 ofiar zbrodni hitlerowskiej, które 14 sierpnia 1944 r. zostały przywiezione z Auschwitz i stracone na szubienicy.
- Okrajnik - obelisk z tablicami pamiątkowymi obok Szkoły Podstawowej im. Górali Żywieckich odsłonięty 11 listopada 2008 r. podczas obchodów 90 rocznicy odzyskania niepodległości, rozbudowany o dwie kolejne tablice z nazwiskami Mieszkańców Okrajnika, którzy oddali życie w walkach o odzyskanie niepodległości odsłonięte 3 września 2018 r.;

– Pomnik Pamięci Żołnierzy Armii Krajowej i walczących w latach 1939-1945 przy skrzyżowaniu ul. Turystycznej z ul. Widokową w Kocierzu Rychwałdzkim odsłonięty w 1994 r.⁴

---

⁴ *Raport o stanie Gminy Łękawica za rok 2024*, dostęp online: <https://www.bip.lekawica.com.pl/item/5711>

Sport, rekreacja i turystyka

Sport stanowi jeden z kluczowych elementów życia społecznego. Promuje odpowiednie zachowania, kształtuje charakter i tożsamość, poprawia ogólną kondycję ciała oraz uczy szacunku dla innych, przestrzegania określonych zasad, pielęgnuje poczucie solidarności i umiejętność współpracy.

Główne zaplecze rekreacyjne na terenie Gminy Łękawica stanowią przyszkolne obiekty sportowe. W okresie pracy szkoły w hali sportowej oraz na boisku Orlik odbywają się zajęcia sportowe dla uczniów. Po zajęciach szkolnych obiekty udostępniane są dla grup prywatnych oraz dla klubów sportowych. W okresie wakacyjnym dzieci mają możliwość bezpłatnego korzystania z boiska sportowego Orlik. Na terenie gminy organizowane są liczne wydarzenia sportowe, turnieje piłki nożnej oraz piłki ręcznej. Infrastruktura rekreacyjno-sportowa w gminie obejmuje podstawowe obiekty, takie jak boiska sportowe czy przestrzenie rekreacyjne, jednak ich rozwój oraz modernizacja stanowią istotne wyzwanie w kontekście rosnących potrzeb mieszkańców i potencjału turystycznego regionu.

W obszarze sportu i rekreacji istotną rolę odgrywają lokalne organizacje społeczne i kluby sportowe, które prowadzą działalność w zakresie upowszechniania kultury fizycznej, szczególnie wśród dzieci i młodzieży. Na terenie gminy funkcjonują m.in.:

- Uczniowski Klub Sportowy „Junior-Łękawica”, działający od 2001 r.,
- Ludowy Klub Sportowy „Orzeł” w Łękawicy, działający od 2002 r.

Ich działalność obejmuje sport amatorski i rekreacyjny, a także organizację zajęć i wydarzeń sportowych, co przyczynia się do integracji społecznej oraz promocji aktywnego stylu życia wśród mieszkańców.

Gminy Łękawica ze względu na swoje położenie na obszarze Beskidów, charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, które stanowią istotny potencjał rozwoju turystyki i rekreacji. Teren gminy obejmuje obszary górskie o wysokości od ok. 360 do 875 m n.p.m., z dominującym udziałem terenów leśnych (ok. 70% powierzchni), co sprzyja aktywnym formom wypoczynku oraz turystyce przyrodniczej.

Istotnym atutem gminy jest jej położenie w sąsiedztwie Jeziora Żywieckiego, które umożliwia rozwój sportów wodnych oraz rekreacji związanej z wypoczynkiem nad wodą.

Gmina dysponuje naturalnymi warunkami sprzyjającymi różnorodnym formom turystyki aktywnej. Do najważniejszych należą:

- turystyka piesza i rowerowa (liczne szlaki turystyczne),
- rekreacja leśna (grzybobranie, obserwacja przyrody),
- wędkarstwo (czyste rzeki i potoki, w tym rzeka Kocierzanka),
- turystyka kwalifikowana (np. wspinaczka skałkowa),
- łowiectwo oraz fotografia przyrodnicza.

Walory środowiskowe, takie jak czyste powietrze, wysoka jakość wód oraz różnorodność fauny i flory, sprzyjają także rozwojowi agroturystyki oraz turystyki wypoczynkowej

o charakterze weekendowym. Jednocześnie wskazuje się, że część terenów posiada potencjał do dalszego zagospodarowania pod infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną.⁵

Gmina Łękawica posiada znaczący potencjał w zakresie turystyki, rekreacji i sportu, wynikający głównie z uwarunkowań przyrodniczych i krajobrazowych. Kluczowe wyzwania dotyczą dalszego rozwoju infrastruktury, lepszego wykorzystania istniejących zasobów oraz wspierania lokalnych inicjatyw sportowych i rekreacyjnych, co może przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz wzrostu atrakcyjności gminy jako miejsca wypoczynku.

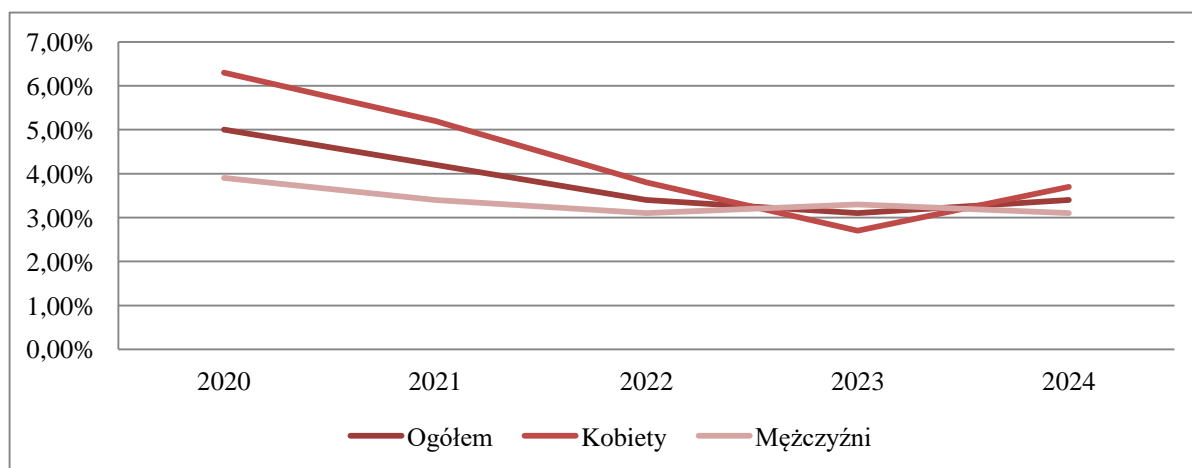
---

⁵ <https://lekawica.com.pl/a-trakcje-gminy>

Rynek pracy

Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2024, w Gminie Łękawica pracowało 1 802 mieszkańców. 49,11% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 50,89% mężczyźni. Współczynnik udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 3,4% (3,7% wśród kobiet i 3,1% wśród mężczyzn). Na przestrzeni lat 2020-2024 szczególnie widoczny jest spadek bezrobocia rejestrowanego wśród kobiet.

Wykres 1. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

7,7% aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Łękawica pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 45,6% w przemyśle i budownictwie, a 17,6% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,2% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

W 2024 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Łękawica wynosiło 7 509,60 PLN, co odpowiada 87,00% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

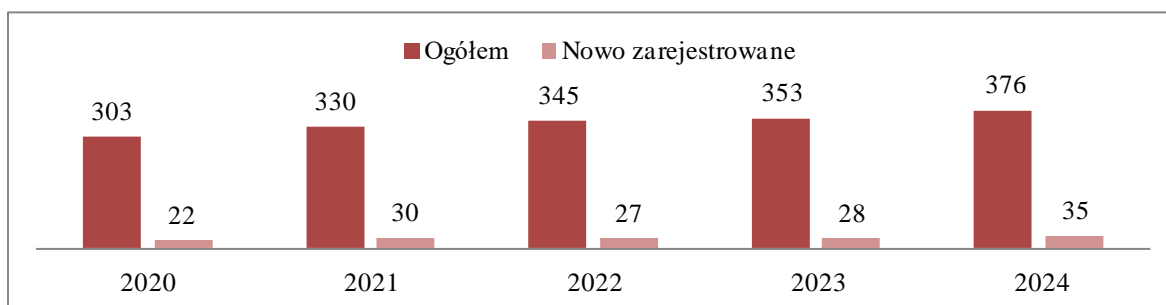
Gospodarka

W gminie Łękawica w roku 2024 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 376 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 308 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 35 nowych podmiotów, a 18 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Łękawica najwięcej (16) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (361) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

2,9% (11) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 34,6% (130) podmiotów, a 62,5% (235) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Łękawica najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (26,6%) oraz Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (18,8%).

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON, jak również liczby podmiotów nowo zarejestrowanych.

Wykres 2. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej są sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŁĘKAWICA

Opracowanie diagnozy demograficzno-społecznej w procesie tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest etapem koniecznym i niezbędnym. Na jej podstawie wyznacza się cele strategiczne, cele operacyjne, jak również kierunki skutecznych, długofalowych działań strategicznych, służących rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych.

Diagnoza sytuacji demograficzno-społecznej na terenie Gminy Łękawica obejmuje lata 2022-2024. Problemy społeczne zostały przeanalizowane na podstawie danych gromadzonych przez GUS, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policję, Zespół Interdyscyplinarny, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz danych pozyskanych w wyniku Diagnozy dotyczącej lokalnych zagrożeń społecznych.

Przeprowadzone badania ankietowe wśród mieszkańców, uczniów, rodziców oraz nauczycieli pozwoliły na wieloaspektową analizę problemów społecznych występujących na terenie gminy. Uzyskane wyniki wskazują, że sytuacja społeczna jest stosunkowo stabilna, jednak występują obszary wymagające dalszych działań profilaktycznych i systemowego wsparcia.

Przemoc domowa

Główne wyniki badania

Zebrane dane wskazują, że problem przemocy domowej jest obecny w środowisku lokalnym, choć jego skala może być trudna do jednoznacznego oszacowania.

Wśród badanych mieszkańców, 48,56% wskazało przemoc jako istotne zagrożenie. Ponad 14,00% zadeklarowało znajomość przypadków przemocy domowej w swoim otoczeniu, a 22,14% słyszało o takich przypadkach. Ponadto przemoc domowa została wskazana jako czynnik wpływający na bezradność wychowawczą.

Nauczyciele w niemal połowie przypadków (47,37%) wskazują, że dostrzegają uczniów, którzy mogą doświadczać przemocy w rodzinie. Jednocześnie ponad połowa badanych (52,63%) nie ma wiedzy w tym zakresie, co może świadczyć o trudności w identyfikacji zjawiska.

Dodatkowo część rodziców deklaruje znajomość rodzin, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci, co wskazuje, że przemoc wychowawcza nadal występuje w środowisku lokalnym.

Wyniki badań uczniów również pośrednio potwierdzają istnienie problemu - część z nich deklaruje doświadczenie przemocy poza szkołą oraz brak wiedzy, gdzie szukać pomocy w sytuacjach zagrożenia.

Jednocześnie należy podkreślić, że:

- część rodziców przyznaje się do sporadycznego stosowania przemocy fizycznej wobec dzieci,
- istnieje społeczna akceptacja dla kar cielesnych w części badanej populacji (ok. 14-20%),
- znaczna część respondentów nie ma wiedzy o instytucjach pomocowych.

Wnioski

- Przemoc domowa stanowi realny, choć częściowo ukryty problem społeczny.
- Istnieją trudności w identyfikacji przypadków przemocy, szczególnie przez osoby pracujące z dziećmi.
- Występuje częściowa społeczna akceptacja kar fizycznych jako metody wychowawczej.
- Niewystarczająca jest wiedza mieszkańców o dostępnych formach pomocy.
- Przemoc ma istotny wpływ na funkcjonowanie dzieci i rodzin.
- Dzieci i młodzież nie zawsze wiedzą, gdzie zgłosić problem przemocy.

Rekomendacje

- Wzmocnienie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej (w tym zespołów interdyscyplinarnych).
- Prowadzenie kampanii edukacyjnych dotyczących szkodliwości kar cielesnych i przemocy wychowawczej.
- Szkolenia dla nauczycieli i pracowników instytucji w zakresie rozpoznawania symptomów przemocy domowej.
- Zwiększenie dostępności i promocji instytucji pomocowych (GOPS, Policja, Punkt Konsultacyjny).

- Wprowadzenie działań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących reagowania na przemoc i szukania pomocy.
- Wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców poprzez warsztaty i programy wsparcia.

Przemoc rówieśnicza

Główne wyniki badania

Zjawisko przemocy występuje w środowisku szkolnym, choć najczęściej ma charakter sporadyczny. Najczęściej przyjmuje formę przemocy słownej (wyzywanie, ośmieszanie). Część uczniów deklaruje doświadczenie przemocy, zarówno w szkole, jak i poza nią. Nauczyciele wskazują również na przypadki możliwej przemocy domowej, choć nie zawsze są one jednoznacznie identyfikowane. Dość niepokojący jest niski poziom wiedzy uczniów na temat instytucji pomocowych.

Wnioski

- Przemoc rówieśnicza jest obecna i wymaga systematycznej profilaktyki.
- Istnieją trudności w identyfikacji przemocy domowej.
- Niewystarczająca jest wiedza dzieci i młodzieży o możliwościach uzyskania pomocy.

Rekomendacje

- Realizacja programów przeciwdziałania przemocy i agresji w szkołach.
- Wzmocnienie współpracy szkoły z instytucjami pomocowymi.
- Edukacja uczniów w zakresie reagowania na przemoc i szukania pomocy.
- Szkolenia dla nauczycieli z zakresu rozpoznawania przemocy domowej.

Uzależnienia i zachowania ryzykowne

Główne wyniki badania

Uzależnienia zostały wskazane jako najważniejszy problem społeczny przez największą liczbę respondentów (57,86%). Jednocześnie mieszkańcy uznają, że dzieci i młodzież są szczególnie narażone na: sięganie po substancje psychoaktywne (62,86%), uzależnienia od Internetu, telefonu i gier (60,00%).

Za główne przyczyny uzależnień uznano: konflikty rodzinne i rozpad rodziny oraz indywidualne skłonności (47,14%), bezrobocie i utratę pracy (45,71%).

Wnioski

- Uzależnienia są postrzegane jako jeden z najpoważniejszych problemów społecznych.
- Problem dotyczy zarówno substancji psychoaktywnych, jak i uzależnień behawioralnych.

Rekomendacje

- Wzmocnienie lokalnych programów profilaktyki uzależnień.
- Działania edukacyjne skierowane do rodzin.
- Wsparcie psychologiczne i terapeutyczne.

Substancje psychoaktywne wśród dzieci i młodzieży

Główne wyniki badania

Skala deklarowanego używania substancji psychoaktywnych wśród uczniów jest stosunkowo niska, szczególnie w przypadku alkoholu i narkotyków. Jednocześnie nauczyciele wskazują na: powszechność palenia papierosów, obecność inicjacji alkoholowej, pojedyncze przypadki kontaktu z narkotykami.

Znaczna część rodziców i nauczycieli nie ma wiedzy na temat dostępności substancji, co może świadczyć o ograniczonej kontroli lub świadomości problemu.

Wnioski

- Problem używania substancji psychoaktywnych istnieje, choć może być nieoszacowany w deklaracjach uczniów i rodziców.
- Największym zagrożeniem jest nikotyna oraz wczesna inicjacja alkoholowa.
- Występują braki w wiedzy dorosłych na temat dostępności substancji.

Rekomendacje

- Kontynuacja i rozwijanie programów profilaktyki uzależnień.
- Wczesna edukacja dzieci i młodzieży w zakresie skutków używania substancji psychoaktywnych.
- Szkolenia dla rodziców z zakresu rozpoznawania zagrożeń.
- Współpraca z policją i instytucjami kontrolnymi w zakresie dostępności substancji.

Uzależnienia behawioralne i nowe zagrożenia

Główne wyniki

Najbardziej widocznym problemem w badaniu są uzależnienia behawioralne. Nauczyciele oraz rodzice wskazują na powszechność: nadmiernego korzystania z telefonów, Internetu i mediów społecznościowych, gier komputerowych. Dodatkowo obserwowane są zjawiska takie jak nomofobia czy problemy emocjonalne związane z korzystaniem z technologii. Jednocześnie zarówno rodzice, jak i nauczyciele wykazują ograniczoną wiedzę na temat nowych zagrożeń, takich jak e-narkotyki.

Wnioski

- Uzależnienia behawioralne stanowią jedno z głównych wyzwań wychowawczych.
- Problem ten jest powszechny i dotyczy dużej części uczniów.
- Wiedza dorosłych w zakresie nowych zagrożeń jest niewystarczająca.

Rekomendacje

- Wprowadzenie programów profilaktyki uzależnień behawioralnych w szkołach.
- Edukacja rodziców i nauczycieli w zakresie nowych zagrożeń cyfrowych.
- Promowanie higieny cyfrowej i alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Cyberprzemoc i bezpieczeństwo w sieci

Główne wyniki

Świadomość zjawiska cyberprzemocy jest wysoka zarówno wśród uczniów, jak i rodziców, jednak problem ten realnie występuje w środowisku szkolnym. Wielu uczniów doświadczyło cyberprzemocy lub zna takie przypadki. Jednocześnie znaczna część młodzieży nie wie, gdzie szukać pomocy w takich sytuacjach.

Wnioski

- Cyberprzemoc jest istotnym i aktualnym zagrożeniem.
- Wiedza teoretyczna nie zawsze przekłada się na umiejętność reagowania.

Rekomendacje

- Realizacja programów edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa w sieci.
- Wzmacnianie kompetencji reagowania na cyberprzemoc.
- Informowanie o dostępnych formach pomocy.

Relacje rodzinne i funkcjonowanie dzieci i młodzieży

Główne wyniki badania

Zebrane dane wskazują, że relacje rodzinne w większości przypadków mają charakter pozytywny. Rodzice deklarują dobry lub bardzo dobry kontakt z dziećmi, oparty na rozmowie i wsparciu. Uczniowie również w większości oceniają relacje z rodzicami jako dobre i deklarują poczucie bezpieczeństwa w domu. Jednocześnie zauważalne są pewne ograniczenia w komunikacji- część dzieci nie dzieli się wszystkimi problemami z rodzicami, a rozmowy na trudne tematy (np. używki) często mają charakter sporadyczny.

Wnioski

- Relacje rodzinne stanowią istotny czynnik chroniący.
- Istnieje potrzeba wzmacniania kompetencji komunikacyjnych w rodzinach.
- Nie wszystkie problemy dzieci są ujawniane dorosłym.

Rekomendacje

- Organizacja warsztatów dla rodziców z zakresu komunikacji i wychowania.
- Wzmacnianie programów profilaktyki rodzinnej.
- Promowanie pozytywnych wzorców wychowawczych.

Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży

Główne wyniki

Nauczyciele jednoznacznie wskazują na występowanie niepokojących zachowań wśród uczniów, które mogą świadczyć o problemach emocjonalnych, depresyjnych lub uzależnieniach. Zauważalne są również przypadki autoagresji oraz trudności emocjonalnych związanych z funkcjonowaniem w środowisku cyfrowym.

Wnioski

- Problemy zdrowia psychicznego stanowią istotny obszar wymagający wsparcia.
- Część uczniów może nie otrzymywać odpowiedniej pomocy na wczesnym etapie.

Rekomendacje

- Wzmacnianie systemu wsparcia psychologicznego w szkołach.
- Zwiększenie dostępności specjalistów (psycholog, pedagog).
- Wczesna identyfikacja problemów emocjonalnych.

Ubóstwo, bezrobocie i wykluczenie społeczne

Główne wyniki

Wśród głównych problemów społecznych mieszkańcy wymieniają: długotrwałą chorobę (30,71%), bezrobocie (25,71%) oraz ubóstwo (16,43%).

Jako najważniejsze przyczyny ubóstwa wskazano: uzależnienia (61,43%), niechęć do pracy (45,71%), brak pracy (44,29%).

Zdaniem badanych mieszkańców najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są: osoby starsze i samotne (65,00%), osoby z problemem uzależnień (42,14%), osoby niepełnosprawne (39,29%).

Wnioski

- Problemy ekonomiczne są silnie powiązane z uzależnieniami i sytuacją rodzinną.
- Szczególnie zagrożone są osoby starsze oraz osoby z problemami zdrowotnymi i uzależnieniami.

Rekomendacje

- Tworzenie nowych miejsc pracy (najczęściej wskazywana potrzeba - 58,57%).
- Wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Rozwój działań aktywizacyjnych i reintegracyjnych.

Reasumując, sytuacja społeczna w Gminie Łękawica może zostać oceniona jako względnie stabilna, jednak przeprowadzona diagnoza wskazuje na występowanie istotnych obszarów ryzyka, wymagających zaplanowanych i systematycznych działań profilaktycznych oraz wspierających.

Do najważniejszych zidentyfikowanych problemów należą w szczególności uzależnienia behawioralne, związane głównie z nadmiernym korzystaniem z urządzeń cyfrowych, przemoc rówieśnicza oraz cyberprzemoc, a także problemy zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, w tym trudności emocjonalne oraz zachowania autoagresywne.

W świetle przeprowadzonych badań należy podkreślić, że przemoc domowa - obok uzależnień behawioralnych i problemów zdrowia psychicznego, stanowi jeden z kluczowych obszarów wymagających interwencji na poziomie lokalnym. Charakter tego zjawiska, często ukryty i trudny do jednoznacznego ujawnienia, powoduje konieczność podejmowania działań systemowych, obejmujących zarówno profilaktykę, jak i wczesną identyfikację oraz kompleksowe wsparcie osób doświadczających przemocy.

Jak wynika z diagnozy, relacje rodzinne w większości przypadków pełnią funkcję ochronną i stanowią istotny zasób środowiska lokalnego. Jednocześnie wymagają one dalszego wzmocnienia, zwłaszcza w obszarze komunikacji oraz kompetencji wychowawczych rodziców.

Z przeprowadzonych badań wynika również potrzeba zwiększenia poziomu wiedzy i kompetencji zarówno rodziców, jak i nauczycieli w zakresie rozpoznawania zagrożeń społecznych, w tym nowych form uzależnień, cyberzagrożeń oraz problemów emocjonalnych dzieci i młodzieży.

Istotnym wyzwaniem pozostaje także funkcjonowanie lokalnego systemu wsparcia - konieczne jest jego dalsze rozwijanie, zwiększenie dostępności oraz skuteczniejsze informowanie mieszkańców o możliwościach uzyskania pomocy.

Skuteczne przeciwdziałanie zidentyfikowanym problemom społecznym wymaga podejmowania zintegrowanych, długofalowych działań na poziomie lokalnym. Kluczowe znaczenie ma w tym zakresie współpraca instytucji działających na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin, w tym jednostek oświatowych, pomocy społecznej, służb porządkowych oraz organizacji pozarządowych.

Działania rekomendowane:

- Dalsze rozwijanie i wzmocnienie lokalnego systemu wsparcia, w szczególności poprzez zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej i pedagogicznej, rozwój oferty zajęć profilaktycznych i wychowawczych, a także skuteczniejsze docieranie z informacją o dostępnych formach pomocy do mieszkańców gminy.
- Podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców oraz kompetencji społecznych dzieci i młodzieży, w tym umiejętności radzenia sobie z emocjami, budowania relacji oraz reagowania na sytuacje zagrożenia.
- Systematyczna realizacja działań profilaktycznych, dostosowanych do aktualnych potrzeb i pojawiających się zagrożeń, takich jak uzależnienia behawioralne, cyberprzemoc czy problemy zdrowia psychicznego. Działania te powinny mieć charakter ciągły, spójny oraz oparty na współpracy międzysektorowej.
- Wzmocnienie mechanizmów wczesnej identyfikacji zagrożeń oraz zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej.

Realizacja powyższych działań przyczyni się do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa społecznego, poprawy jakości życia mieszkańców oraz ograniczenia skali występowania zjawisk problemowych na terenie gminy.

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Pomoc społeczna to realizacja polityki socjalnej państwa, mającej na celu niesienie pomocy osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej a jednocześnie nie są w stanie samodzielnie sprostać powstałym problemom i rozwiązać ich przy pomocy własnych środków. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, związkami wyznaniowymi, stowarzyszeniami, fundacjami oraz osobami fizycznymi.

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W LĘKAWICY

Celem działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest:

1. Podejmowanie działań mających na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.
2. Zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem.

Do zadań Ośrodka należy:

1. realizacja zadań własnych gminy, zadań zleconych i powierzonych gminie z zakresu pomocy społecznej na podstawie ustawy o pomocy społecznej, innych ustaw oraz zawartych porozumień i umów, także rządowych i gminnych programów osłonowych;
2. udzielanie wsparcia ze środków publicznych osobom i rodzinom, które z powodu ubóstwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej choroby i innych powodów znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, godzącej w podstawy ich egzystencji i godności człowieka;
3. zapewnienie pomocy i opieki mieszkańcom gminy, którzy nie mogą przezwyciężyć trudności życiowych wykorzystując własne środki materialne, możliwości i uprawnienia;
4. przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawami;
5. praca socjalna na rzecz osób i rodzin, ukierunkowana na wzmocnienie lub odzyskanie zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie i społeczności lokalnej;
6. analiza potrzeb i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, jak również świadczenia rodzinne;
7. prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej, mającej na celu utrzymanie osoby w jej środowisku;
8. rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zdiagnozowanych potrzeb;

9. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;

10. realizacja projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.⁶

Tabela 8. Pomoc społeczna

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną			
Rodziny korzystające z pomocy społecznej	75	62	38
W tym rodziny korzystające z pomocy z powodu alkoholizmu	14	16	13
Powody przyznawania pomocy społecznej			
Ubóstwo	64	35	22
Bezrobocie	45	35	24
Niepełnosprawność	24	25	12
Długotrwała lub ciężka choroba	24	25	15
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	13	26	15
Przemoc domowa	1	0	0
Inne (bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa, trudności w przystosowaniu po wyjściu z zakładu karnego, sytuacja kryzysowa, trudności w integracji- status uchodźcy)	28	23	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Tabela 9. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Świadczenia rzeczowe			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	37	25	13
Liczba rodzin	19	17	10
Świadczenia pieniężne			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	101	76	51
Liczba rodzin	68	57	36

⁶ <https://lekawica.naszops.pl/o-instytucji>

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Świadczenia w formie porad			
Liczba osób korzystających z tej formy wsparcia	12	60	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

W roku 2024 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łękawicy udzielał pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. W ramach świadczeń pieniężnych Ośrodek zrealizował następujące świadczenia:

- zasiłek stały wypłacony dla 15 osób na łączną kwotę 151 370,56 zł;
- zasiłek okresowy wypłacony dla 24 osób/rodzin na łączną kwotę 49 343,92 zł;
- zasiłek celowy wypłacony dla 46 osób/rodzin na łączną kwotę 60 215,98 zł, w tym: specjalny zasiłek celowy wypłacony dla 7 osób/rodzin na łączną kwotę 6 273,00 zł oraz świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności wypłacone dla 38 osób/rodzin na łączną kwotę 37 100,00 zł (w tym środki własne 40% tj. 14 840,00 zł oraz dotacja 60% tj. 22 260,00 zł).

W ramach świadczeń niepieniężnych w 2024 r. opłacono następujące świadczenia:

- składki na ubezpieczenie zdrowotne dla 12 osób (pobierających zasiłek stały) na łączną kwotę 10 697,81 zł;
- składki na ubezpieczenie zdrowotne dla 3 osób objętych indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej na łączną kwotę 1 796,71 zł;
- posiłek dla 9 dzieci w łącznej wysokości 3 674,00 zł;
- posiłek dla osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej, w szczególności osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym lub bezdomnym - dla 2 osób w łącznej wysokości 8 760,00 zł;
- pokrycie kosztów pobytu mieszkańców Gminy Łękawica w DPS - 3 osoby na łączną wysokość 94 723,47 zł;
- pracą socjalną objęto 22 rodzin (46 osób w rodzinach);
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla dwóch osób na łączną kwotę 3 640,00 zł.

Ponadto w roku 2024 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizował świadczenia rodzinne takie jak:

- świadczenia rodzinne - wydano 173 decyzje dla 180 rodzin na łączną kwotę 1 848 229,05 zł;
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego - zostało złożonych 10 wniosków, wydano 9 decyzji przyznających świadczenie z funduszu alimentacyjnego na kwotę 65 760,55 zł dla 9 rodzin korzystających z tego świadczenia (13 osób było uprawnionych do pobierania świadczenia z funduszu alimentacyjnego) oraz 2 decyzje uchylające prawo do świadczenia, 1 decyzję o umorzeniu postępowania administracyjnego i 6 decyzji zmieniających.

Od świadczeń rodzinnych opłacono składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne w następujących wysokościach:

- składki na ubezpieczenie zdrowotne dla 12 osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne na łączną wysokość 31 194,72 zł;
- składki na ubezpieczenie społeczne (emerytalno-rentowe) dla 20 osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy na łączną wysokość 173 227,39 zł.

Realizowano również pomoc materialną o charakterze socjalnym w formie stypendium szkolnego dla 9 uczniów w łącznej wysokości 6 245,76 zł (w tym środki własne 20% tj. 1 249,15 zł oraz dotacja 80% tj. 4 996,61 zł). W tym zakresie wydanych zostało 9 decyzji.⁷

---

⁷ Raport o stanie Gminy Lękawica za rok 2024, dostęp online: <https://www.bip.lekawica.com.pl/item/5711>

W roku 2024, odbiorcami pomocy społecznej były najczęściej osoby bezrobotne, bez prawa do zasiłku.

Tabela 10. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu

Wyszczególnienie	2024
Pracujący	7
Pracujący dorywczo	3
Nie pracujący	7
Student	0
Rencista	2
Emeryt	2
Bezrobotny z prawem do zasiłku	0
Bezrobotny bez prawa do zasiłku	22
Inne – Zasiłek stały	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Bezrobocie

Analizując poniższe dane można stwierdzić, że ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Łękawica na przestrzeni lat 2022-2024 utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Tabela 11. Stan bezrobocia w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Bezrobotni zarejestrowani ogółem, w tym:	95	83	91
Kobiety	49	35	47
Mężczyźni	46	48	44
Osoby do 30 roku życia	21	18	17
Osoby po 50 roku życia	29	28	31
Osoby długotrwale bezrobotne	54	44	44

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Współczynnik udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 3,4% (3,7% wśród kobiet i 3,1% wśród mężczyzn).

Zgodnie z danymi GOPS w Łękawicy, na przestrzeni lat 2022-2024 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Wykres 3. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

45	35	24
2022	2023	2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Analiza wyników badań wskazuje, że uzależnienia od substancji psychoaktywnych stanowią jeden z najistotniejszych problemów społecznych na terenie gminy. W opinii dorosłych mieszkańców jest to najczęściej wskazywany obszar zagrożeń, co potwierdza jego wysoką rangę w lokalnej percepcji problemów społecznych.

Zjawisko to dotyczy zarówno osób dorosłych, jak i dzieci i młodzieży. Respondenci wskazują, że młode osoby są szczególnie narażone na sięganie po alkohol, narkotyki czy inne substancje psychoaktywne. Jednocześnie wyniki badań wśród uczniów i nauczycieli sugerują, że skala zjawiska może być niedoszacowana w deklaracjach, co jest charakterystyczne dla tego typu problemów.

Do głównych przyczyn uzależnień mieszkańcy zaliczają przede wszystkim czynniki społeczne i rodzinne, takie jak konflikty w rodzinie, rozpad więzi, bezrobocie oraz stres, a także indywidualne predyspozycje i niezaradność życiową. Istotnym czynnikiem ryzyka jest również łatwość dostępu do substancji psychoaktywnych.

Uzależnienia pozostają w ścisłym związku z innymi problemami społecznymi, w szczególności z ubóstwem, bezradnością opiekuńczo-wychowawczą oraz przemocą w rodzinie. Wpływają one negatywnie na funkcjonowanie całych rodzin, pogłębiając zjawiska wykluczenia społecznego.

W świetle przeprowadzonych badań problem uzależnień wymaga dalszych, skoordynowanych działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz terapeutycznych, skierowanych zarówno do dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych oraz ich rodzin.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Szczególne rolę w zakresie realizacji zadań związanych z polityką społeczną i rodzinną realizowanych w Gminie Łękawica pełni Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, działająca na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Głównym celem prac GKRPA jest zapobieganie i minimalizowanie negatywnych skutków uzależnienia od alkoholu w społeczności lokalnej, rozpatrywanie wniosków o leczenie odwykowe, w tym analizowanie zgłoszeń, wnioskowanie do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego, a przede wszystkim pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom poprzez prowadzenie rozmów motywujących do podjęcia leczenia, udzielenia informacji o dostępnych formach pomocy, możliwościach leczenia.⁸

Dane z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazują, że w ciągu ostatnich dwóch lat w stosunku do roku 2022 zmalała liczba wniosków o leczenie odwykowe.

Tabela 12. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Posiedzenia GKRPA	12	12	12
Przeprowadzone rozmowy motywujące	15	30	25
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
Wnioskowanie o leczenie odwykowe	8	10	2
Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	2	7	1
Wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	1	6	1
Postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych	38	4	36
Szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	1	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

⁸ Raport o stanie Gminy Łękawica za rok 2024, dostęp on-line: <https://www.bip.lekawica.com.pl/item/5711>

Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych oraz grupa wsparcia dla osób współuzależnionych i ofiar przemocy

W punkcie zatrudniony jest psychoterapeuta ds. uzależnień. Punkt świadczy usługi dla osób z problemem alkoholowym, osób współuzależnionych, doświadczających przemocy domowej oraz stosujących przemoc.

W 2024 roku z porad specjalisty psychoterapii uzależnień skorzystało 14 osób (10 kobiet i 4 mężczyzn, 8 osób uzależnionych od alkoholu, 6 osób współuzależnionych). Były to osoby kierowane przez GKRPA, GOPS oraz osoby korzystające z terapii uzależnień w Ośrodku Leczenia Uzależnień w Żywcu, a także osoby, które zgłosiły się po pomoc dobrowolnie. Łącznie udzielono 75 porad, w tym 53 porady dla osób uzależnionych od alkoholu i 22 porady dla osób współuzależnionych.

Ponadto udzielono 20 porad osobom doświadczającym przemocy domowej. Z tej formy wsparcia skorzystało 5 osób. Do punktu zgłosiła się również 1 osoba, która stosuje przemoc domową. Skorzystała ona z 5 porad specjalisty.

Tabela 13. Działalność Punktu Konsultacyjnego 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu	11	8	14
Rodziny z problemem alkoholowym	11	8	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Lękawicy

Analizując przedstawione powyżej dane można zauważyć, że w roku 2024 liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu Konsultacyjnego była najwyższa. Wskaźnik dotyczący liczby rodzin korzystających z pomocy Punktu z powodu występującego problemu alkoholowego utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

W ramach zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla rodzin osób uzależnionych od alkoholu i ofiar przemocy specjalistka terapii uzależnień prowadziła grupę wsparcia. ciągu całego roku z tej formy wsparcia skorzystało 5 osób, wśród nich znalazły się zarówno osoby z problemem alkoholowym, jak i dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym. Udzielono łącznie 11 porad. Z uwagi na dostępną pomoc psychologa w placówkach oświatowych i słabnącego zainteresowania tą formą pomocy w poprzednich latach, w 2024 r. zrezygnowano z usług psychologa dla dzieci i młodzieży z rodzin, u których występuje problem alkoholowy.

Ośrodek leczenia uzależnień

W ramach zwiększenia dostępności terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych uzależnień behawioralnych Gmina Łękawica w 2024 r. podpisała umowę ze Śląską Fundacją Błękitny Krzyż, działającą w imieniu Ośrodka Leczenia Uzależnień w Żywcu, na kwotę 1 300,00 zł. W okresie od stycznia do grudnia 2024 r. udzielono pomocy 40 pacjentom z terenu naszej Gminy. Odbyło się:

- 350 porad indywidualnych terapeutycznych, lekarskich i grupowych;
- 195 osobodni w ramach Dziennego Oddziału Odwykowego;
- 4 osobodni w ramach wyjazdowych sesji terapeutycznych i treningów.

Izba wytrzeźwień

Gmina Łękawica przekazała pomoc finansową w postaci dotacji celowej dla Miasta Bielska- Białej z przeznaczeniem na wydatki związane z funkcjonowaniem Ośrodka Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w Bielsku- Białej (dot. pobytu w izbie wytrzeźwień) w wysokości 6 466,00 zł.

Dane za 2024 rok, przekazane przez Ośrodek Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w Bielsku - Białej, przedstawiają się następująco:

Ilość osób doprowadzonych wg miejscowości w Gminie Łękawica:

Łękawica: 8 osób,

Kocierz Moszczanicki: 7osób,

Łysina: 0 osób,

Okrajnik: 2 osoby,

Kocierz Rychwałdzki: 1 osoba.

Ilość osób doprowadzonych wg wieku:

poniżej 18lat: 0 osób,

w wieku 18 lat: 0 osób,

w wieku 19 – 24 lat: 1 osoba,

w wieku 25 – 29: 5 osób,

w wieku 30 – 50 lat: 4 osoby,

w wieku powyżej 50 lat: 8 osób.

Przyczyny doprowadzenia:

Zagrożenie zdrowia i życia: 3 osoby,

Interwencje domowe: 8 osób,

Interwencje publiczne: 7 osób.⁹

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Analiza danych demograficznych dla Gminy Łękawica w latach 2020-2024 wskazuje na postępujące zmiany w strukturze wiekowej mieszkańców, które mają istotne znaczenie dla kształtowania lokalnej polityki społecznej, w szczególności w obszarze wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnościami. Pomimo względnie stabilnej ogólnej liczby ludności (wzrost z 4 488 do 4 530 mieszkańców), zauważalny jest systematyczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 14. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba mieszkańców ogółem, w tym:	4 488	4 502	4 522	4 528	4 530
Osoby w wieku przedprodukcyjnym 0-14 lat	784	796	804	810	806
Osoby w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:	2 885	2 879	2 877	2 853	2 812
Kobiety w wieku produkcyjnym 15-59 lat	1 339	1 347	1 345	1 349	1 334
Mężczyźni w wieku produkcyjnym 15-64 lata	1 546	1 532	1 532	1 504	1 478
Osoby w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:	819	827	841	865	912
Kobiety w wieku poprodukcyjnym 60 i więcej lat	545	546	552	550	575
Mężczyźni w wieku poprodukcyjnym 65 i więcej lat	274	281	289	315	337

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁹ Raport o stanie Gminy Łękawica za rok 2024, dostęp on-line: <https://www.bip.lekawica.com.pl/item/5711>

W analizowanym okresie liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się z 819 w 2020 roku do 912 w 2024 roku, co oznacza wyraźny trend starzenia się lokalnej społeczności. Wzrost ten dotyczy zarówno kobiet (z 545 do 575), jak i mężczyzn (z 274 do 337), przy czym szczególnie dynamiczny przyrost widoczny jest w grupie mężczyzn. Jednocześnie obserwuje się spadek liczby osób w wieku produkcyjnym - z 2 885 do 2 812, co może w przyszłości wpływać na zmniejszenie potencjału opiekuńczego oraz zasobów pracy w gminie.

Zmiany te wskazują na rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne, zdrowotne i opiekuńcze skierowane do osób starszych, w tym również osób z ograniczoną sprawnością i niepełnosprawnościami. Wraz z wiekiem wzrasta bowiem ryzyko występowania chorób przewlekłych, niesamodzielności oraz konieczności korzystania ze wsparcia instytucjonalnego lub środowiskowego.

Na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego. Przejawia się on wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym (z 62,5% w 2020 roku do 69,8% w 2024 roku). Oznacza to rosnące obciążenie demograficzne osób aktywnych zawodowo koniecznością zabezpieczenia potrzeb coraz liczniejszej grupy seniorów.

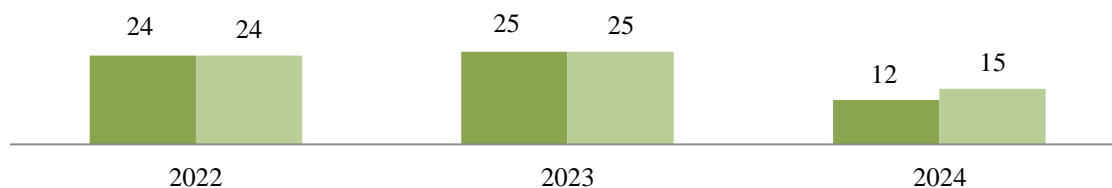
Tabela 15. Wskaźniki obciążenia demograficznego

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	62,5%	62,6%	64,0%	66,6%	69,8%
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	22,1%	22,3%	23,0%	24,2%	25,9%
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem; w tym:	15,0%	15,0%	15,4%	16,0%	16,9%
Kobiety	17,5%	17,3%	17,7%	17,7%	18,6%
Mężczyźni	12,4%	12,7%	13,0%	14,2%	15,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując dane GOPS w Łękawicy można zauważyć, iż na przestrzeni ostatnich trzech lat zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby była najniższa.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Analiza wyników badań wskazuje, że osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami stanowią jedno z najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym grup w gminie. W opinii mieszkańców są to środowiska wymagające szczególnego wsparcia, zarówno w wymiarze społecznym, jak i zdrowotnym oraz ekonomicznym. W przypadku osób starszych najistotniejszym problemem jest samotność i izolacja społeczna, wskazywana najczęściej przez respondentów.

POLITYKA SENIORALNA

Zmiany demograficzne obserwowane w całej Polsce, w tym również na obszarach wiejskich, wskazują na systematyczne starzenie się społeczeństwa. Wzrost udziału osób w wieku emerytalnym w strukturze mieszkańców gminy to wyzwanie, ale także szansa – pod warunkiem prowadzenia odpowiedzialnej i długofalowej polityki senioralnej. Troska o jakość życia osób starszych to nie tylko obowiązek wynikający z szacunku do poprzednich pokoleń, ale również strategiczny element polityki społecznej. Seniorzy to grupa, która posiada ogromny kapitał doświadczenia, wiedzy i wartości. Zauważalna jest rosnąca rola seniorów w lokalnej społeczności oraz potrzeba systematycznego wspierania ich aktywności i integracji. W związku z tym Gmina Łękawica podejmuje działania mające na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych, promowanie aktywnego stylu

życia i zdrowia wśród seniorów, tworzenie warunków do uczestnictwa w kulturze, edukacji i rekreacji, wspieranie integracji międzypokoleniowej i działań opartych na współpracy.

Polityka senioralna w Gminie Łękawica stanowi ważny obszar działań odpowiadający na współczesne wyzwania demograficzne i społeczne. Dzięki podjęciu skutecznych kroków w latach poprzednich udało się stworzyć przestrzeń, w której seniorzy stanowią ważny element życia społecznego. Szczególne znaczenie i ogromną wartość w tej kwestii ma oddolna inicjatywa mieszkańców, którzy powołali nieformalny Klub Seniora.

Celem polityki senioralnej w Gminie Łękawica jest nie tylko zapewnienie opieki, ale przede wszystkim umożliwienie seniorom pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym i obywatelskim.

PROGRAMY O CHARAKTERZE OSŁONOWYM

„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”

Od marca do grudnia 2024 r. realizowano program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”. Łącznie na realizację Programu ze środków Funduszu Solidarnościowego otrzymano: 483 021,00 zł z czego zostało wykorzystane: 477 033,44 zł. Zatrudniono 13 asystentów świadczących usługi na podstawie umowy zlecenie. Programem objęto łącznie 33 osoby niepełnosprawne, w tym 27 osób posiadających znaczny stopień niepełnosprawności i 6 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

„Opieka wytchnieniowa”

Od marca do grudnia 2024 r. realizowano program „Opieka Wytchnieniowa”. Łącznie na realizację Programu ze środków Funduszu Solidarnościowego otrzymano 70 992,00 zł z czego zostało wykorzystane: 69 818,98 zł. Liczba osób świadczących usługi wyniosła 3, objętych programem zostało łącznie 8 osób niepełnosprawnych, które posiadały znaczny stopień niepełnosprawności, w tym 1 dziecko.¹⁰

---

¹⁰ Raport o stanie Gminy Łękawica za rok 2024, dostęp on-line: <https://www.bip.lekawica.com.pl/item/5711>

Podsumowując, w obliczu zachodzących zmian demograficznych konieczne staje się zatem rozwijanie kompleksowych działań ukierunkowanych na poprawę jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych, w tym usług opiekuńczych, wsparcia dziennego, aktywizacji społecznej oraz działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu. W kontekście lokalnym istotne jest także uwzględnienie specyfiki gminy wiejskiej, gdzie dostęp do specjalistycznych usług może być ograniczony, a wsparcie często opiera się na rodzinie lub najbliższym otoczeniu.

Problem ubóstwa i bezdomności

Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązane z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc domowa, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Pomoc materialna dla uczniów

Świadczeń materialnych o charakterze pomocy socjalnej udziela Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łękawicy. Pomoc udzielana jest w formie stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego. Ogółem na stypendia i zasiłki szkolne w roku szkolnym 2023/2024 wydano kwotę 8 452,70 zł. Z takiej formy pomocy skorzystało 6 uczniów z terenu Gminy Łękawica.

Pomoc Państwa w zakresie dożywiania

Program „Posiłek w szkole i w domu” realizowany był przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łękawicy. Celem programu było wsparcie Gminy Łękawica w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym. W roku szkolnym 2023/2024 z tej formy pomocy skorzystało 12 uczniów, w tym 4 ze Szkoły Podstawowej w Łękawicy, 3 ze Szkoły Podstawowej w Kocierzu Moszczanickim, 2 ze Szkoły Podstawowej w Okrajniku oraz 2 z Przedszkola w Łękawicy.¹¹

Analiza wyników badań ankietowych wskazuje, że problem ubóstwa, choć nie należy do najczęściej wskazywanych zagrożeń społecznych, pozostaje istotnym obszarem wymagającym uwagi w polityce społecznej gminy. Część mieszkańców identyfikuje trudną sytuację materialną rodzin jako ważny problem, powiązany przede wszystkim z bezrobociem, uzależnieniami oraz niskimi kompetencjami życiowymi i zawodowymi.

Respondenci jako główne przyczyny ubóstwa wskazują brak pracy, niechęć do jej podejmowania, a także uzależnienia, które znacząco wpływają na pogorszenie sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych. Istotne znaczenie mają również czynniki zdrowotne, takie jak niepełnosprawność czy długotrwała choroba, ograniczające możliwości aktywności zawodowej.

Problem bezdomności jest postrzegany jako zjawisko o umiarkowanym znaczeniu – część mieszkańców uznaje go za istotny lub raczej istotny, jednak znaczna grupa nie dostrzega jego wyraźnej skali lub nie ma zdania w tym zakresie. Może to wskazywać na jego ograniczone występowanie w gminie lub na jego ukryty charakter.

Ubóstwo i bezdomność pozostają w ścisłym związku z innymi problemami społecznymi, w szczególności z bezrobociem, uzależnieniami oraz wykluczeniem społecznym. Wpływają one negatywnie na funkcjonowanie rodzin, ograniczając ich możliwości rozwojowe i pogłębiając marginalizację społeczną.

---

¹¹ Raport o stanie Gminy Łękawica za rok 2024, dostęp on-line: <https://www.bip.lekawica.com.pl/item/5711>

W świetle przeprowadzonych badań wskazane jest podejmowanie działań ukierunkowanych na aktywizację zawodową mieszkańców, wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej oraz rozwój systemu pomocy społecznej, w tym działań zapobiegających utracie miejsca zamieszkania i wspierających osoby zagrożone bezdomnością.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego- problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Analizując szczegółowe dane GOPS można zauważyć, iż w roku 2024 w stosunku do roku poprzedniego, nastąpił spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej.

Wykres 5. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Analiza wyników badań wskazuje, że problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego stanowi istotne wyzwanie społeczne, które w opinii części mieszkańców ma znaczący wpływ na funkcjonowanie rodzin w gminie.

Respondenci jako główne przyczyny tego zjawiska wskazują przede wszystkim uzależnienia, które w największym stopniu destabilizują życie rodzinne i ograniczają zdolność do prawidłowego pełnienia ról opiekuńczych i wychowawczych. Istotne znaczenie mają również czynniki strukturalne i relacyjne, takie jak niepełność rodziny, brak porozumienia między jej członkami oraz niski poziom kompetencji wychowawczych rodziców.

Dodatkowo wskazywane są czynniki ekonomiczne i zdrowotne, w tym brak pracy, niepełnosprawność lub długotrwała choroba, które mogą ograniczać możliwości prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego i sprawowania opieki nad dziećmi.

Problem bezradności opiekuńczo-wychowawczej pozostaje w ścisłym związku z innymi zjawiskami społecznymi, takimi jak ubóstwo, przemoc domowa oraz uzależnienia, tworząc mechanizm wzajemnego wzmocnienia się trudności w funkcjonowaniu rodzin.

W świetle przeprowadzonych badań konieczne jest podejmowanie działań ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencji rodzicielskich, rozwój wsparcia dla rodzin przeżywających trudności oraz zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy, w tym poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego.

Przemoc domowa

Pojęcie przemocy domowej jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W świetle przepisu art. 2 ust. 1 o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domową należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków, finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania, małoletniego,
- wobec których stosowana jest przemoc domowa.¹²

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy

Zespół Interdyscyplinarny to grupa specjalistów podejmująca się współpracy celem udzielenia pomocy osobom lub całym rodzinom znajdującym się w kryzysie i dotkniętym problemem przemocy. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny: m.in. przedstawiciele Oświaty, Policji, Sądu Rejonowego w Żywcu, Służby Zdrowia, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Do głównych zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

---

¹² Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Tabela 16. Procedura „Niebieskie Karty”

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Wszczęcie procedury Niebieskie Karty ogółem			
A:	20	18	12
B:	20	18	12
C:	6	10	10
D:	0	7	7
w tym z:			
Ośrodka Pomocy Społecznej	1	2	0
Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Placówek służby zdrowia	0	0	0
Policji	19	15	11
Placówek oświatowych	0	0	1
Z innego Ośrodka Pomocy Społecznej lub PCPR	0	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Łękawicy

Tabela 17. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem), w tym:	26	28	20
kobiety	9	12	7
mężczyźni	4	5	3
dzieci ogółem, w tym:	13	11	10
dziewczynki	8	8	6
chłopcy	5	3	4
Liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem), w tym:	12	10	9
kobiety	3	2	3
mężczyźni	9	8	6
nieletni	0	0	0
Liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	5	3	3
kobiety	0	0	1
mężczyźni	5	3	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Łękawicy

Analizując powyższe dane można zauważyć, że na przestrzeni trzech ostatnich lat zmalała liczba przypadków w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Nieco zmalała liczba osób stosujących przemoc domową. Jednocześnie wskaźnik dotyczący osób doświadczających przemocy domowej w roku 2024 był najniższy. W zdecydowanej większości zarejestrowanych przypadków osobami stosującymi przemoc byli mężczyźni, a osobami doświadczającymi przemocy dzieci i kobiety. Liczba przypadków przemocy domowej związanych z nadużywaniem alkoholu, utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Tabela 18. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	3	6
Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego	12	10	12
Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ogółem, w tym:	38	38	29
- kobiety	12	14	10
- mężczyźni	13	13	9
- dzieci	13	11	10
Liczba powołanych Grup diagnostyczno-pomocowych	12	10	12
Liczba posiedzeń Grup diagnostyczno-pomocowych	20	33	b/d
Liczba rodzin objętych pomocą Grup diagnostyczno- pomocowych	12	10	12
Liczba osób objętych pomocą Grup diagnostyczno- pomocowych ogółem, w tym:	38	38	29
- kobiety	12	14	10
- mężczyźni	13	13	9
- dzieci	13	11	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Lękawicy

Tabela 19. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-A” przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	1	3	0
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-C” przez członków grup diagnostyczno- pomocowych	6	10	9
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-D” przez członków grup diagnostyczno- pomocowych	0	7	8
Liczba rodzin objętych procedurą „NK”	12	10	12
Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „NK” w danym roku	10	8	12

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba zakończonych procedur „NK” ogółem, w tym:	8	8	9
- w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej	7	1	3
- po rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań	1	7	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Łękawicy

Liczba wniosków skierowanych do prokuratury:

2022 - 0

2023 - 0

2024 - 2

Liczba wniosków skierowanych do sądu dla nieletnich:

2022 - 1

2023 - 1

2024 - 1

Liczba wniosków skierowanych na policję:

2022 - 0

2023 - 0

2024 - 0

Liczba osób skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w związku z przemocą domową, w której występuje problem alkoholowy:

2023 - 2

2024 - 1

2025 - 0

Liczba osób objętych programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc domową:

2023 - 0

2024 - 0

2025 - 0

Liczba rodzin, w których stwierdzono występowanie przemocy domowej i które otrzymały pomoc zmierzającą do wyeliminowania niepożądanych zjawisk przemocowych:

2022 ogółem 13, w tym:

- pomoc prawna 0 osób
- pomoc psychologiczna 3 osoby
- praca socjalna 0 osób

2023 ogółem 5, w tym:

- pomoc prawna 0 osób
- pomoc psychologiczna 0 osób
- praca socjalna 5 osób

2024 ogółem 5, w tym:

- pomoc prawna 0 osób
- pomoc psychologiczna 0 osób
- praca socjalna 5 osób

Tabela 20. Liczba rodzin u których stwierdzono występowanie przemocy domowej

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Rodzaje przemocy:	Liczba rodzin:		
Przemoc fizyczna (art. 217 k.k./art. 157 § 1 i 2 k.k.)	8	7	7
Przemoc psychiczna (art. 207 k.k./art. 190 k.k./art. 190a k.k./art. 191 k.k.)	12	10	12
Przemoc seksualna (art. 197 k.k./art. 200 k.k./art. 201 k.k./ art. 202 § 2 k.k.)	0	0	0
Przemoc ekonomiczna (art. 278 k.k./art. 288 k.k./art. 209 k.k.)	0	0	0
Zaniedbywanie (art. 210 k.k./art. 160 § 2 k.k.)	0	0	0
Inne (art. 211 k.k./art. 193 k.k./art. 189 k.k.)	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Łękawicy

Analiza wyników badań wskazuje, że przemoc domowa stanowi istotny, choć w dużej mierze ukryty problem społeczny na terenie gminy. Część mieszkańców deklaruje znajomość przypadków przemocy w najbliższym otoczeniu lub słyszała o takich sytuacjach, jednak znaczna grupa respondentów nie posiada wiedzy w tym zakresie, co może świadczyć o trudności w identyfikacji zjawiska oraz jego niskiej ujawnialności.

Zjawisko przemocy domowej znajduje również odzwierciedlenie w innych obszarach diagnozy- wskazywane jest jako jeden z czynników wpływających na bezradność opiekuńczo- wychowawczą oraz trudności w funkcjonowaniu rodzin. Jednocześnie badania wśród nauczycieli i uczniów sugerują, że część dzieci może doświadczać przemocy w środowisku domowym, choć nie zawsze jest to jednoznacznie rozpoznawane.

Przemoc domowa pozostaje w ścisłym związku z innymi problemami społecznymi, w szczególności z uzależnieniami, konfliktami rodzinnymi oraz trudną sytuacją materialną. Jej skutki mają charakter długofalowy i wpływają nie tylko na osoby bezpośrednio jej doświadczające, ale również na funkcjonowanie całych rodzin, w tym rozwój dzieci i młodzieży.

W świetle przeprowadzonych badań konieczne jest podejmowanie działań ukierunkowanych na wczesną identyfikację przypadków przemocy, zwiększenie świadomości społecznej w tym zakresie oraz zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym tym problemem, w tym dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej, prawnej i interwencyjnej.

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej gminy Gminy Łękawica oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należy wykorzystać sprzyjąc będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowią będą barierę jej rozwoju;
- szans (z ang. opportunities) - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej gminy;
- zagrożeń (z ang. threats) - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności lokalnej, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej gminy oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele strategiczne oraz cele operacyjne.

W analizie SWOT dla Gminy Łękawica uwzględniono sześć kluczowych obszarów tj.:

- ochrona zdrowia,
- pomoc społeczna,
- profilaktyka uzależnień i przemocy domowej,
- rynek pracy,
- edukacja,
- problemy osób starszych oraz niepełnosprawność.

Tabela 21. Analiza SWOT

OCHRONA ZDROWIA
Mocne strony:
<ul style="list-style-type: none"> - Funkcjonowanie podstawowej opieki zdrowotnej oraz dostęp do lekarzy rodzinnych - Działalność apteki - Rosnąca świadomość znaczenia zdrowia psychicznego i profilaktyki - Realizacja programów profilaktycznych (w tym w szkołach) - Zaangażowanie instytucji lokalnych w działania prozdrowotne
Słabe strony:
<ul style="list-style-type: none"> - Ograniczony dostęp do specjalistów (psycholog, psychiatra, rehabilitacja) - Niewystarczający dostęp do usług zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży - Bariery komunikacyjne i transportowe ograniczające dostęp do usług zdrowotnych - Niewystarczająca liczba działań profilaktycznych dla dorosłych
Szanse:
<ul style="list-style-type: none"> - Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej. - Możliwość pozyskania środków unijnych na modernizację infrastruktury medycznej oraz zakup nowoczesnego sprzętu. - Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców. - Wprowadzenie nowych technologii telemedycznych może poprawić dostępność do usług specjalistycznych, zwłaszcza dla osób starszych.
Zagrożenia:
<ul style="list-style-type: none"> - Starzenie się społeczeństwa i wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne - Niedobór kadry medycznej - Rosnąca liczba problemów zdrowia psychicznego - Ograniczenia finansowe systemu ochrony zdrowia

POMOC SPOŁECZNA
Mocne strony:
<ul style="list-style-type: none"> - Aktywna działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej - Wykwalifikowana kadra GOPS- pracownicy socjalni, posiadający wiedzę i doświadczenie w pracy z rodzinami i osobami potrzebującymi pomocy. - Realizacja świadczeń i programów wsparcia. - Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. - Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę GOPS.
Słabe strony:
<ul style="list-style-type: none"> - Ograniczone zasoby finansowe- brak wystarczających środków finansowych na pełne zaspokojenie wszystkich potrzeb w obszarze pomocy społecznej. - Niewystarczające zasoby kadrowe. - Trudności w dotarciu do osób najbardziej potrzebujących. - Zależność części beneficjentów od świadczeń. - Ograniczona znajomość instytucji pomocowych wśród mieszkańców.
Szanse:
<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój usług społecznych i środowiskowych. - Możliwość pozyskiwania funduszy zewnętrznych. - Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej. - Wzrost znaczenia pracy socjalnej i usług asystenckich.
Zagrożenia:
<ul style="list-style-type: none"> - Wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej. - Utrwalanie postaw biernych i zależności od wsparcia. - Rosnące koszty realizacji świadczeń. - Pogłębianie się problemów społecznych (uzależnienia, ubóstwo).

PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY DOMOWEJ
Mocne strony:
<ul style="list-style-type: none"> - Działalność GKRPA i Zespołu Interdyscyplinarnego. - Działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych oraz grupy wsparcia dla osób współuzależnionych i ofiar przemocy. - Realizacja programów profilaktycznych w szkołach. - Rosnąca świadomość społeczna problemu uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych. - Współpraca lokalnych instytucji w zakresie profilaktyki uzależnień oraz działalności prewencyjnej i interwencyjnej.
Słabe strony:
<ul style="list-style-type: none"> - Ograniczona liczba specjalistów (terapeuci uzależnień). - Niewystarczająca wiedza mieszkańców o nowych zagrożeniach (np. e-narkotyki). - Niska ujawnialność przemocy domowej. - Niedostateczna oferta wsparcia dla rodzin z problemem uzależnień.
Szanse:
<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój programów profilaktycznych i edukacyjnych. - Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych- możliwość ubiegania się o dodatkowe fundusze z programów unijnych, rządowych i innych źródeł na realizację działań profilaktycznych i interwencyjnych. - Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przeciwdziałania przemocy domowej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach. - Współpraca z organizacjami pozarządowymi, w zakresie oferty dodatkowego wsparcia w formie terapii, edukacji i pomocy osobom uzależnionym i doświadczającym przemocy.
Zagrożenia:
<ul style="list-style-type: none"> - Wzrost liczby osób uzależnionych. - Łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych. - Bagatelizowanie problemu uzależnień - Ukryte zjawisko przemocy domowej.

RYNEK PRACY

Mocne strony:

- Potencjał demograficzny - znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym.
- Spadek bezrobocia na lokalnym rynku pracy.
- Możliwość podejmowania pracy poza gminą.
- Funkcjonowanie różnych form zatrudnienia.

Słabe strony:

- Ograniczona liczba miejsc pracy na terenie gminy.
- Występowanie bezrobocia i pracy niestabilnej.
- Niskie kwalifikacje części mieszkańców.
- Zależność części osób od świadczeń, zjawisko dziedziczenia bezrobocia.

Szanse:

- Możliwość pozyskania środków z programów unijnych i rządowych na rozwój rynku pracy, szkolenia zawodowe i wsparcie przedsiębiorczości.
- Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i tworzenie nowych miejsc pracy.
- Zwiększenie mobilności zawodowej- poprawa infrastruktury transportowej i komunikacyjnej, co może ułatwić dojazdy do pracy i zwiększyć dostępność miejsc pracy poza gminą.

Zagrożenia:

- Migracja osób młodych do większych miast lub za granicę.
- Niestabilność rynku pracy.
- Długotrwałe bezrobocie prowadzące do wykluczenia społecznego.
- Starzenie się społeczeństwa- zmniejszająca się liczba młodych osób na rynku pracy.

EDUKACJA
Mocne strony:
<ul style="list-style-type: none"> - Funkcjonowanie placówek oświatowych- szkół przedszkoli. - Zaangażowanie kadry pedagogicznej. - Realizacja programów profilaktycznych. - Wsparcie samorządu- gmina aktywnie wspiera edukację, inwestując w infrastrukturę szkolną, wyposażenie oraz organizując dodatkowe zajęcia i projekty edukacyjne.
Słabe strony:
<ul style="list-style-type: none"> - Problemy wychowawcze i emocjonalne uczniów. - Niewystarczająca oferta zajęć dodatkowych. - Ograniczony dostęp do wsparcia psychologicznego. - Zjawisko przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy.
Szanse:
<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój programów edukacyjnych i profilaktycznych. - Zwiększenie dostępności wsparcia psychologicznego. - Współpraca z instytucjami i organizacjami w zakresie poszerzenia ofert zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży. - Wykorzystanie nowoczesnych narzędzi edukacyjnych.
Zagrożenia:
<ul style="list-style-type: none"> - Pogłębianie się problemów zdrowia psychicznego uczniów. - Zwiększanie się problemów uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych. - Spadek motywacji do nauki. - Niekorzystny wpływ nowych technologii i mediów społecznościowych.

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ
Mocne strony:
<ul style="list-style-type: none"> - Funkcjonowanie systemu wsparcia GOPS (m.in. usługi opiekuńcze, pomoc materialna). - Rosnąca świadomość w zakresie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. - Programy socjalne i integracyjne- organizacja zajęć aktywizujących dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, co pomaga w ich społecznym włączeniu. - Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób z niepełnosprawnościami. - Zaangażowanie rodzin w opiekę nad seniorami.
Słabe strony:
<ul style="list-style-type: none"> - Samotność i izolacja osób starszych. - Ograniczony dostęp do usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych. - Bariery architektoniczne i komunikacyjne. - Brak ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami.
Szanse:
<ul style="list-style-type: none"> - Likwidowanie barier architektonicznych. - Rozwój usług opiekuńczych i środowiskowych. - Programy aktywizacji seniorów. - Rozwój usług asystenckich. - Pozyskiwanie środków zewnętrznych na organizację wsparcia tych grup mieszkańców.
Zagrożenia:
<ul style="list-style-type: none"> - Starzenie się społeczeństwa. - Wzrost liczby osób wymagających opieki. - Pogłębianie się izolacji społecznej. - Niewystarczające zasoby systemu wsparcia.

Analiza SWOT potwierdza, że największe wyzwania gminy koncentrują się wokół:

- uzależnień i przemocy,
- problemów zdrowia psychicznego,
- starzenia się społeczeństwa,
- ograniczonego dostępu do specjalistycznych usług wsparcia.

WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ

Określenie wizji w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w obszarze zintegrowanej polityki społecznej, jest elementem pożądanym, pozwalającym na przedstawienie wizerunku samorządu terytorialnego w perspektywie najbliższych lat.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Łękawica została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Sformułowanie wizji pozwala natomiast na zdefiniowanie misji, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza.

WIZJA

Gmina Łękawica jest miejscem przyjaznym i bezpiecznym dla wszystkich mieszkańców, w którym każda osoba – niezależnie od wieku, sytuacji życiowej czy zdrowotnej – ma możliwość rozwoju, korzystania z dostępnego wsparcia oraz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Spółeczność lokalna charakteryzuje się wysokim poziomem integracji, wzajemnej odpowiedzialności oraz skutecznym systemem wsparcia, który przeciwdziała wykluczeniu społecznemu i ogranicza skalę występowania problemów społecznych.

MISJA

Misją Gminy Łękawica jest prowadzenie spójnej i skutecznej polityki społecznej, ukierunkowanej na poprawę jakości życia mieszkańców poprzez:

- wspieranie rodzin i wzmocnianie ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy,
- rozwój systemu wsparcia dla osób w trudnej sytuacji życiowej,
- aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców,
- zapewnienie równego dostępu do usług społecznych i zdrowotnych.

Działania te realizowane są we współpracy z instytucjami, organizacjami oraz społecznością lokalną.

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Proces dążenia do realizacji określonych powyżej wizji i misji, wymaga zdefiniowania celów strategicznych projektowanych zmian, celów operacyjnych oraz kierunków niezbędnych działań koniecznych do rozwiązywania najważniejszych zdiagnozowanych problemów społeczności lokalnej. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel, listę wskaźników do monitorowania oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

Wskaźniki są narzędziem niezbędnym do weryfikacji efektywności i celowości realizacji poszczególnych działań strategicznych w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Pozwalają zmierzyć postęp w realizacji poszczególnych celów oraz stwierdzić czy działania podejmowane są skuteczne i czy przynoszą planowane efekty.

Tabela 22. Cele i kierunki działań

CEL STRATEGICZNY NR.1: Wspieranie rodzin oraz wzmacnianie ich funkcji opiekuńczo- wychowawczych
CELE OPERACYJNE: 1.1. Wzmacnianie kompetencji wychowawczych i społecznych rodzin 1.2. Zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo- wychowawcze 1.3. Przeciwdziałanie dysfunkcjom w rodzinach
KIERUNKI DZIAŁAŃ: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Upowszechnianie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny; ➤ Rozwój poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, pedagogicznego, prawnego); ➤ Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny; ➤ Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami; ➤ Organizowanie warsztatów i programów edukacyjnych dla rodziców; ➤ Rozwój systemu wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży; ➤ Współpraca z placówkami oświatowymi i służbami społecznymi.
WSKAŹNIKI REALIZACJI: <ul style="list-style-type: none"> - Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny; - Liczba rodzin korzystających z pracy socjalnej; - Liczba udzielonych porad specjalistycznych; - Liczba zrealizowanych programów i warsztatów; - Liczba dzieci objętych wsparciem placówek wsparcia dziennego.

CEL STRATEGICZNY NR.1:
Wspieranie rodzin oraz wzmocnienie ich funkcji opiekuńczo- wychowawczych
REALIZATORZY:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy Łękawica, placówki oświatowe, placówki kulturalne, jednostki sportowo- rekreacyjne, ośrodki zdrowia, psychologdy i terapeuci, organizacje pozarządowe.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2026-2032

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY NR.2:
Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu
CELE OPERACYJNE:

- 2.1. Wsparcie osób i rodzin w trudnej sytuacji materialnej
- 2.2. Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców
- 2.3. Ograniczanie zjawiska dziedziczenia ubóstwa

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Udzielanie świadczeń z pomocy społecznej;
- Realizacja programów osłonowych i pomocowych;
- Wsparcie w zakresie dożywiania dzieci i osób potrzebujących;
- Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych;
- Współpraca z instytucjami rynku pracy;
- Działania integrujące społeczność lokalną.

WSKAŹNIKI REALIZACJI:

- Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej;
- Liczba osób objętych programami aktywizacyjnymi;
- Liczba osób, które podjęły zatrudnienie;
- Liczba dzieci objętych programem dożywiania;
- Liczba zrealizowanych programów społecznych.

REALIZATORZY:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy Łękawica, Powiatowy Urząd Pracy, placówki oświatowe, placówki kulturalne, jednostki sportowo- rekreacyjne, ośrodki zdrowia, psychologdy i terapeuci, organizacje pozarządowe.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2026-2032

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY NR.3:
Wspieranie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami
CELE OPERACYJNE:

- 3.1. Poprawa jakości życia seniorów i osób z niepełnosprawnościami
- 3.2. Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznej
- 3.3. Rozwój usług opiekuńczych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- Organizowanie form wsparcia dziennego dla seniorów;
- Działania integrujące i aktywizujące osoby starsze, działalność Klubu Seniora;
- Likwidacja barier architektonicznych i społecznych;
- Wspieranie opiekunów osób zależnych.

WSKAŹNIKI REALIZACJI:

- Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych;
- Liczba uczestników programów dla seniorów;
- Liczba zrealizowanych inicjatyw integracyjnych;
- Liczba osób objętych wsparciem dla osób z niepełnosprawnościami.

REALIZATORZY:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy Łękawica, placówki kulturalne, jednostki sportowo- rekreacyjne, ośrodki zdrowia, psychologów i terapeuci, organizacje pozarządowe.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2026-2032

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY NR.4:
Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej
CELE OPERACYJNE:

- 4.1. Ograniczenie skali uzależnień
- 4.2. Przeciwdziałanie przemocy domowej
- 4.3. Wsparcie osób dotkniętych przemocą

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja programów profilaktycznych;
- Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych;
- Wsparcie terapeutyczne dla osób uzależnionych (GKRPA, Punkt Konsultacyjny);
- Działania Zespołu Interdyscyplinarnego;

- Zapewnienie pomocy osobom dotkniętym przemocą;
- Programy korekcyjno- edukacyjne dla sprawców przemocy.

WSKAŹNIKI REALIZACJI:

- Liczba osób objętych terapią;
- Liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych (warsztatów, kampanii itp.);
- Liczba procedur „Niebieskie Karty”;
- Liczba osób korzystających z pomocy specjalistycznej;
- Organizacja kampanii społecznych.

REALIZATORZY:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy Łękawica, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, placówki kulturalne, jednostki sportowo- rekreacyjne, ośrodki zdrowia, psychologzy i terapeuci, organizacje pozarządowe.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2026-2032

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY NR.5:
Podniesienie jakości i efektywności systemu pomocy społecznej oraz pracy socjalnej
CELE OPERACYJNE:

- 5.1. Wzmacnianie jakości pracy socjalnej i usług społecznych
- 5.2. Rozwój kompetencji kadr pomocy społecznej
- 5.3. Zwiększenie dostępności i skuteczności usług dla mieszkańców
- 5.4. Rozwój współpracy interdyscyplinarnej i międzyinstytucjonalnej

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Doskonalenie metod pracy socjalnej, w tym pracy środowiskowej i kontraktu socjalnego;
- Podnoszenie kwalifikacji pracowników poprzez szkolenia i superwizję;
- Rozwój i wdrażanie usług społecznych odpowiadających na zdiagnozowane potrzeby mieszkańców;
- Poprawa dostępności usług (organizacyjnej, informacyjnej i przestrzennej);
- Diagnoza i monitorowanie problemów społecznych;
- Wzmacnianie współpracy z instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi oraz służbami;
- Wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w pomocy społecznej.

WSKAŹNIKI REALIZACJI:

- Liczba pracowników objętych szkoleniami i superwizją;
- Liczba wdrożonych nowych usług społecznych;

- Liczba osób korzystających z usług społecznych.

REALIZATORZY:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy Łękawica, placówki kulturalne, jednostki sportowo- rekreacyjne, ośrodki zdrowia, organizacje pozarządowe.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2026-2032

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Realizacja przyjętych celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków działań przyczyni się do osiągnięcia trwałych i mierzalnych efektów społecznych, wpływających na poprawę jakości życia mieszkańców Gminy Łękawica.

Zakłada się, że wdrażanie Strategii przyniesie następujące rezultaty:

W obszarze wsparcia rodzin

- wzmocnienie funkcji opiekuńczo- wychowawczych rodzin;
- zwiększenie kompetencji rodzicielskich i społecznych;
- ograniczenie liczby rodzin przeżywających trudności opiekuńczo- wychowawcze;
- zmniejszenie liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej;
- poprawa dostępu do specjalistycznego poradnictwa i wsparcia.

W obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu

- ograniczenie skali ubóstwa wśród mieszkańców;
- poprawa sytuacji materialnej rodzin korzystających z pomocy społecznej;
- wzrost aktywności zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem;
- zwiększenie skuteczności działań aktywizacyjnych;
- ograniczenie zjawiska dziedziczenia ubóstwa.

W obszarze wsparcia osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

- poprawa jakości życia seniorów;
- zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i wsparcia środowiskowego;
- wzrost aktywności społecznej osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- ograniczenie izolacji i wykluczenia społecznego tych grup;
- wzmocnienie systemu wsparcia dla opiekunów osób zależnych.

W obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie

- zmniejszenie skali zjawiska uzależnień;
- wzrost świadomości społecznej w zakresie profilaktyki uzależnień;
- ograniczenie liczby przypadków przemocy domowej;
- poprawa skuteczności systemu wsparcia osób doświadczających przemocy;
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i specjalistycznej.

W obszarze funkcjonowania systemu pomocy społecznej

- podniesienie jakości i efektywności pracy socjalnej;
- lepsze dopasowanie usług społecznych do potrzeb mieszkańców;
- zwiększenie dostępności i kompleksowości wsparcia;
- rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej;
- wzrost kompetencji pracowników pomocy społecznej;
- wdrażanie nowoczesnych i innowacyjnych form wsparcia.

ANALIZA RYZYKA

Analiza ryzyka stanowi istotny element procesu planowania strategicznego w obszarze polityki społecznej. Jej celem jest identyfikacja potencjalnych zagrożeń mogących utrudnić lub uniemożliwić skuteczną realizację celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łękawica na lata 2026-2032, a także określenie działań ograniczających ich wpływ.

Analiza została opracowana w oparciu o:

- diagnozę sytuacji społecznej Gminy Łękawica,
- doświadczenia wynikające z realizacji wcześniejszych dokumentów strategicznych,
- analizę uwarunkowań demograficznych, ekonomicznych i instytucjonalnych,
- obowiązujące przepisy prawa i kierunki polityki społecznej państwa,
- prognozowane zmiany społeczno- gospodarcze.

Przyjęto założenie, że ryzyko jest zdarzeniem lub zjawiskiem mogącym wpłynąć negatywnie na osiągnięcie założonych celów strategicznych i operacyjnych. W analizie uwzględniono zarówno czynniki wewnętrzne, zależne od potencjału organizacyjnego gminy, jak i czynniki zewnętrzne, niezależne od samorządu lokalnego.

W ramach analizy dokonano:

1. Identyfikacji potencjalnych ryzyk związanych z realizacją Strategii.
2. Oceny prawdopodobieństwa wystąpienia danego ryzyka (niskie, średnie, wysokie).
3. Oceny możliwego wpływu ryzyka na realizację celów strategicznych.
4. Określenia działań minimalizujących skutki ryzyka.
5. Wskazania podmiotów odpowiedzialnych za monitoring i reagowanie.

KLUCZOWE OBSZARY RYZYKA

Tabela 23. Analiza ryzyka

1. RYZYKA DEMOGRAFICZNE	Prawdopodobieństwo: wysokie Wpływ: wysoki
<ul style="list-style-type: none"> • starzenie się społeczeństwa, • odpływ młodych mieszkańców, • spadek liczby ludności. 	
<p>Zjawiska te mogą powodować:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i zdrowotne, - zwiększenie liczby osób samotnych i niesamodzielnych, - ograniczenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, - zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży korzystających z lokalnej infrastruktury edukacyjnej, - trudności w zapewnieniu odpowiednich kadr dla instytucji pomocy społecznej. 	
<p>Działania ograniczające:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwijanie usług społecznych dla seniorów, - wspieranie rodzin i polityki prorodzinnej, - tworzenie warunków sprzyjających osiedlaniu się młodych rodzin, - rozwijanie działań aktywizujących seniorów, - wspieranie lokalnych inicjatyw integracyjnych. 	
2. RYZYKA FINANSOWE	Prawdopodobieństwo: wysokie Wpływ: wysoki
<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone środki budżetowe gminy, • zmniejszenie finansowania zewnętrznego (np. fundusze UE), • wzrost kosztów realizacji usług społecznych. 	
<p>Zjawiska te mogą powodować:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie zakresu realizowanych działań społecznych i profilaktycznych, - trudności w utrzymaniu ciągłości oraz jakości świadczonych usług społecznych, - ograniczenie możliwości zatrudniania specjalistów i rozwoju kadry instytucji pomocowych, - zmniejszenie dostępności wsparcia dla mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. 	
<p>Działania ograniczające:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dywersyfikacja źródeł finansowania, - aktywne pozyskiwanie środków z programów krajowych i UE, - partnerstwa z organizacjami pozarządowymi. 	

3. RYZYKA SPOŁECZNE	Prawdopodobieństwo: wysokie Wpływ: wysoki
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost ubóstwa i wykluczenia społecznego, • uzależnienia (alkohol, narkotyki, nowe uzależnienia behawioralne), • przemoc domowa, • izolacja społeczna osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, • problemy opiekuńczo-wychowawcze rodzin. 	
<p>Zjawiska te mogą powodować:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób i rodzin wymagających wsparcia instytucji pomocy społecznej, - ograniczenia skuteczności działań aktywizacyjnych i pomocowych, - pogorszenie jakości życia mieszkańców oraz obniżenie poziomu bezpieczeństwa społecznego - osłabienie więzi rodzinnych i społecznych, - narastanie problemów wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży 	
<p>Działania ograniczające:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój profilaktyki społecznej, - zwiększanie dostępności wsparcia psychologicznego i terapeutycznego, - realizacja programów przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom, - rozwijanie usług środowiskowych, - wspieranie integracji społecznej mieszkańców. 	
4. RYZYKA INSTYTUCJONALNE I ORGANIZACYJNE	Prawdopodobieństwo: średnie Wpływ: wysoki
<ul style="list-style-type: none"> • niedobór wykwalifikowanej kadry, • ograniczone zasoby finansowe i lokalowe, • niewystarczająca koordynacja działań międzyinstytucjonalnych. 	
<p>Zjawiska te mogą powodować:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obniżenie jakości i dostępności usług społecznych, - wydłużenie czasu udzielania pomocy i realizacji działań wspierających, - przeciążenie pracowników instytucji pomocy społecznej oraz wzrost ryzyka wypalenia zawodowego, - trudności w długofalowym planowaniu działań społecznych, - ograniczenie możliwości realizacji nowych programów i projektów społecznych, - zmniejszenie skuteczności działań profilaktycznych i interwencyjnych. 	
<p>Działania ograniczające:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podnoszenie kompetencji pracowników, - rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej, - wdrażanie nowoczesnych narzędzi zarządzania usługami społecznymi, - systematyczny monitoring realizacji Strategii, - wzmacnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi i partnerami społecznymi. 	

5. RYZYKA PRAWNE I SYSTEMOWE	Prawdopodobieństwo: wysokie Wpływ: wysoki
<ul style="list-style-type: none"> • zmiany przepisów prawa, • nowe obowiązki bez zapewnienia finansowania, • niestabilność polityki społecznej. 	
Zjawiska te mogą powodować: <ul style="list-style-type: none"> - zmiany ustawowe dotyczące pomocy społecznej, - zmiany zasad finansowania usług społecznych, - wzrost zakresu zadań przekazywanych samorządom bez adekwatnego finansowania, - zmiany programów rządowych i źródeł finansowania 	
Działania ograniczające: <ul style="list-style-type: none"> - bieżące monitorowanie zmian prawnych, - elastyczne dostosowywanie działań do nowych uwarunkowań, - dywersyfikacja źródeł finansowania, - rozwijanie partnerstw lokalnych i ponadlokalnych. 	
6. RYZYKA EKONOMICZNO- GOSPODARCZE	Prawdopodobieństwo: średnie Wpływ: wysoki
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost bezrobocia, • pogorszenie sytuacji ekonomicznej mieszkańców, • inflacja i wzrost kosztów życia. 	
Zjawiska te mogą powodować: <ul style="list-style-type: none"> - wzrost kosztów utrzymania gospodarstw domowych, - niestabilność rynku pracy, - wzrost ubóstwa i wykluczenia społecznego. 	
Działania ograniczające: <ul style="list-style-type: none"> - rozwijanie programów aktywizacji zawodowej, - współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy oraz organizacjami pozarządowymi, - pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym funduszy europejskich, - rozwój poradnictwa socjalnego i obywatelskiego, - wspieranie ekonomii społecznej i inicjatyw lokalnych. 	
7. RYZYKA ŚRODOWISKOWE I KRYZYSOWE	Prawdopodobieństwo: wysokie Wpływ: wysoki
<ul style="list-style-type: none"> • klęski żywiołowe (np. powódzie), • kryzysy zdrowotne (np. pandemie), • zdarzenia losowe, • kryzysy gospodarcze, • kryzysy migracyjne, • cyberzagrożenia i awarie systemów informatycznych. 	

Zjawiska te mogą powodować:

- nagły wzrost liczby osób wymagających wsparcia,
- pogorszenie warunków życia mieszkańców oraz wzrost poczucia zagrożenia,
- czasowe ograniczenie dostępności usług społecznych, zdrowotnych i administracyjnych,
- konieczność uruchamiania nadzwyczajnych działań interwencyjnych i kryzysowych,
- zwiększenie wydatków gminy związanych z usuwaniem skutków sytuacji kryzysowych.

Działania ograniczające:

- opracowanie i aktualizacja procedur kryzysowych,
- rozwijanie współpracy służb i instytucji lokalnych,
- rozwój usług świadczonych z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych,
- wdrażanie systemów wczesnego reagowania,
- prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych dla mieszkańców.

Proces zarządzania ryzykiem powinien mieć charakter ciągły i obejmować:

- regularną ocenę stopnia realizacji celów Strategii,
- identyfikację nowych zagrożeń i problemów społecznych,
- analizę skuteczności podejmowanych działań,
- aktualizację działań minimalizujących ryzyko,
- współpracę międzyinstytucjonalną w zakresie wymiany informacji.

Monitoring ryzyka powinien być prowadzony przez jednostkę odpowiedzialną za koordynację realizacji Strategii czyli Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łękawicy, we współpracy z:

- Urzędem Gminy Łękawica,
- placówkami oświatowymi,
- podmiotami ochrony zdrowia,
- Policją,
- organizacjami pozarządowymi.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Część finansowa Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łękawica na lata 2026-2032 została opracowana w sposób zapewniający powiązanie celów strategicznych z konkretnymi działaniami oraz możliwościami ich finansowania. Przyjęte założenia uwzględniają wieloletni charakter planowania, różnorodność źródeł finansowania oraz konieczność elastycznego dostosowywania wydatków do zmieniających się warunków społeczno- gospodarczych i dostępności środków zewnętrznych. Realizacja działań przewidzianych w Strategii opierać się będzie przede wszystkim na środkach własnych budżetu Gminy Łękawica, uzupełnianych przez środki z budżetu państwa, funduszy krajowych i europejskich, a także funduszy celowych i partnerstw z podmiotami społecznymi oraz prywatnymi. Tak zróżnicowana struktura finansowania zwiększa możliwości skutecznego wdrażania Strategii oraz realizacji zaplanowanych przedsięwzięć.

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łękawica, przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu samorządowego, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzić będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu Gminy Łękawica,
- dotacji z budżetu państwa (zadania zlecone i własne),
- środków z funduszy krajowych (program rządowe np. Wsparcie rodziny, seniorów, przeciwdziałanie wykluczeniu),
- potencjalnych środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
- funduszy celowych (np.PFRON),
- partnerstw (NGO, sektor prywatny).

Tabela 24. Źródła finansowania (%)

Źródło	Udział %
Budżet gminy	40-50%
Budżet państwa	20-30%
Środki UE	15-25%
Fundusze celowe (PFRON itd.)	5-10%
Inne (NGO, partnerstwa)	2-5%

Szacunkowe nakłady finansowe (2026-2032)

Planowane nakłady finansowe w latach 2026-2032 obejmują kluczowe obszary polityki społecznej, takie jak pomoc społeczna i wsparcie rodzin, integracja społeczna i aktywizacja, profilaktyka i zdrowie, działania na rzecz seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, a także zarządzanie i koordynacja Strategii. Ostateczna wysokość wydatków w poszczególnych latach uzależniona będzie od corocznych decyzji budżetowych oraz skuteczności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych.

Tabela 25. Szacunkowe nakłady finansowe na lata 2026-2032

Rok	Pomoc społeczna i wsparcie rodzin	Integracja społeczna i aktywizacja	Profilaktyka i zdrowie	Seniorzy i osoby z niepełnosprawnościami	Zarządzanie i koordynacja	Razem
2026	413 597 zł	2 000 zł	165 204 zł	680 813 zł	1 015 546 zł	2 277 160 zł
2027	433 000 zł	10 000 zł	160 000 zł	730 000 zł	1 065 546 zł	2 398 546 zł
2028	453 000 zł	30 000 zł	170 000 zł	780 000 zł	1 115 546 zł	2 548 546 zł
2029	473 000 zł	40 000 zł	190 000 zł	830 000 zł	1 165 500 zł	2 698 500 zł
2030	493 000 zł	30 000 zł	170 000 zł	880 000 zł	1 215 500 zł	2 788 500 zł
2031	513 000 zł	50 000 zł	150 000 zł	930 000 zł	1 265 500 zł	2 908 500 zł
2032	533 000 zł	40 000 zł	160 000 zł	980 000 zł	1 315 500 zł	3 028 500 zł

Łącznie 2026-2032: 18 648 252 zł

Przyjęty model finansowania sprzyja racjonalnemu gospodarowaniu środkami publicznymi, umożliwia reagowanie na pojawiające się potrzeby społeczne oraz zapewnia stabilne podstawy do realizacji celów Strategii. Dzięki temu możliwe będzie konsekwentne wdrażanie zaplanowanych działań oraz osiąganie długofalowych efektów w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Łękawica.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitoring Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łękawica na lata 2026-2032 stanowi integralny element procesu zarządzania lokalną polityką społeczną. Jego celem jest systematyczne gromadzenie, analiza oraz ocena danych dotyczących realizacji celów strategicznych, kierunków działań oraz efektów podejmowanych przedsięwzięć.

System monitoringu umożliwi:

- ocenę stopnia realizacji założonych celów i działań,
- identyfikację pojawiających się problemów i zagrożeń społecznych,
- analizę skuteczności i efektywności podejmowanych działań,
- dostosowywanie działań do zmieniających się potrzeb mieszkańców,
- racjonalne planowanie wydatków i zasobów,
- wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami realizującymi strategię,
- zapewnienie przejrzystości działań samorządu lokalnego.

Monitoring Strategii będzie miał charakter ciągły i opierać się będzie zarówno na danych ilościowych, jak i jakościowych pozyskiwanych od instytucji realizujących zadania z zakresu polityki społecznej. Koordynację procesu monitoringu realizacji Strategii prowadzić będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łękawicy, we współpracy z Urzędem Gminy Łękawica oraz pozostałymi partnerami lokalnymi.

W proces monitoringu i ewaluacji zaangażowane będą w szczególności:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łękawicy,
Urząd Gminy Łękawica,
placówki oświatowe,
jednostki organizacyjne gminy,
instytucje ochrony zdrowia,
Powiatowy Urząd Pracy,
Policja,
organizacje pozarządowe,
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
Zespół Interdyscyplinarny,
inne podmioty realizujące zadania w obszarze polityki społecznej.

Do podstawowych zadań podmiotów uczestniczących w monitoringu należeć będzie:

- przekazywanie danych dotyczących realizowanych działań,
- analiza lokalnych problemów społecznych,
- identyfikowanie nowych potrzeb mieszkańców,
- zgłaszanie propozycji zmian i rekomendacji,
- udział w opracowywaniu raportów monitoringowych.

Dane wykorzystywane do monitoringu Strategii pochodzić będą przede wszystkim z:

- sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- danych Urzędu Gminy Łękawica,
- danych Głównego Urzędu Statystycznego,
- danych Powiatowego Urzędu Pracy,
- danych Policji,
- informacji placówek oświatowych i ochrony zdrowia,
- sprawozdań organizacji pozarządowych,
- wyników badań, ankiet i konsultacji społecznych,
- danych pochodzących z programów i projektów realizowanych na terenie gminy.

Monitoring realizacji Strategii prowadzony będzie w cyklach rocznych. Koordynator monitoringu przygotowywać będzie coroczny raport z realizacji Strategii zawierający w szczególności:

- stopień realizacji celów i działań,
- analizę osiągniętych wskaźników,
- ocenę efektywności realizowanych przedsięwzięć,
- identyfikację problemów i barier,
- rekomendacje dotyczące dalszych działań.

Raport z realizacji Strategii będzie przedstawiany Wójtowi Gminy Łękawica oraz Radzie Gminy Łękawica.

Ewaluacja Strategii będzie stanowiła pogłębioną ocenę skuteczności, efektywności oraz trafności podejmowanych działań.

Przewiduje się realizację:

- **Ewaluacji bieżącej**- prowadzonej w trakcie realizacji Strategii w celu:
  - oceny postępów realizacji działań,
  - identyfikacji trudności i zagrożeń,
  - wprowadzania bieżących korekt.
- **Ewaluacji śródkresowej**- przeprowadzonej około połowy okresu obowiązywania Strategii, której celem będzie:
  - ocena skuteczności przyjętych kierunków działań,
  - analiza aktualności diagnozy społecznej,
  - określenie konieczności modyfikacji celów i działań.
- **Ewaluacji końcowej**- przeprowadzonej po zakończeniu okresu obowiązywania Strategii w celu:
  - oceny stopnia osiągnięcia celów strategicznych,
  - oceny trwałości osiągniętych rezultatów,
  - wypracowania rekomendacji do kolejnych dokumentów strategicznych.

W przypadku istotnych zmian społecznych, gospodarczych, prawnych lub organizacyjnych dopuszcza się możliwość aktualizacji Strategii w okresie jej obowiązywania.

Aktualizacja może dotyczyć w szczególności:

celów strategicznych i operacyjnych,
kierunków działań,
wskaźników monitoringu,
harmonogramu realizacji działań,
źródeł finansowania.

Zmiany w Strategii mogą być wprowadzane na podstawie wyników monitoringu, ewaluacji lub pojawiających się nowych potrzeb społecznych mieszkańców Gminy Łękawica.

Skuteczny system monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łękawica na lata 2026-2032 umożliwi bieżące śledzenie efektów realizowanych działań, efektywne reagowanie na zmieniające się potrzeby mieszkańców oraz podnoszenie jakości lokalnej polityki społecznej.

Przyjęte rozwiązania pozwolą na zwiększenie skuteczności działań pomocowych, wzmacnianie współpracy instytucjonalnej oraz racjonalne wykorzystanie dostępnych zasobów finansowych i organizacyjnych, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Łękawica.

UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ

Przy opracowywaniu oraz wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łękawica na lata 2026-2032 istotne znaczenie ma zapewnienie jej powszechnej dostępności dla mieszkańców oraz wszystkich podmiotów zainteresowanych realizacją jej założeń. Dokument powinien być łatwo dostępny zarówno dla osób i grup objętych działaniami Strategii, jak również dla instytucji, organizacji oraz partnerów społecznych uczestniczących w realizacji lokalnej polityki społecznej.

W związku z powyższym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łękawica na lata 2026-2032 wraz z uchwałą w sprawie jej przyjęcia zostanie udostępniona na stronach internetowych: Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy Łękawica, Biuletynu Informacji Publicznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łękawicy.

Dokument Strategii będzie również podlegał działaniom informacyjnym i promocyjnym poprzez publikację na wskazanych stronach internetowych oraz upowszechnianie informacji o możliwościach i kierunkach wsparcia realizowanych w ramach Strategii.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łękawica na lata 2026-2032 stanowi podstawowy dokument wyznaczający kierunki lokalnej polityki społecznej oraz działań podejmowanych na rzecz mieszkańców gminy. Opracowana diagnoza społeczna pozwoliła na identyfikację najważniejszych problemów i potrzeb społecznych, a także określenie obszarów wymagających szczególnego wsparcia i zaangażowania.

Realizacja założeń Strategii przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, wzmocnienia integracji społecznej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz rozwoju usług społecznych odpowiadających na potrzeby lokalnej społeczności. Istotnym elementem wdrażania Strategii będzie współpraca samorządu, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców.

Skuteczność realizacji Strategii zależeć będzie od systematycznego monitorowania podejmowanych działań, właściwego wykorzystania dostępnych zasobów oraz elastycznego reagowania na zmieniające się potrzeby społeczne. Podejmowane działania mają służyć budowaniu spójnej, aktywnej i bezpiecznej społeczności lokalnej oraz wzmocnieniu potencjału społecznego Gminy Łękawica.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców w latach 2020-2024.....	9
Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2020-2024.....	9
Tabela 3. Szkoły podstawowe w Gminie Łękawica- stan na 08.2024 r.....	11
Tabela 4. Wychowanie przedszkolne w Gminie Łękawica- stan na 08.2024 r.....	11
Tabela 5. Przestępstwa na terenie gminy	14
Tabela 6. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu	15
Tabela 7. Interwencje związane z przemocą domową	16
Tabela 8. Pomoc społeczna	35
Tabela 9. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS.....	35
Tabela 10. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu	38
Tabela 11. Stan bezrobocia w latach 2022-2024.....	38
Tabela 12. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	40
Tabela 13. Działalność Punktu Konsultacyjnego 2022-2024	41
Tabela 14. Podział mieszkańców ze względu na wiek.....	43
Tabela 15. Wskaźniki obciążenia demograficznego	44
Tabela 16. Procedura „Niebieskie Karty”	53
Tabela 17. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową.....	53
Tabela 18. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego	54
Tabela 19. Stosowanie procedury ”Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.....	54
Tabela 20. Liczba rodzin u których stwierdzono występowanie przemocy domowej.....	56
Tabela 21. Analiza SWOT	59
Tabela 22. Cele i kierunki działań.....	66
Tabela 23. Analiza ryzyka.....	74
Tabela 24. Źródła finansowania (%)	79
Tabela 25. Szacunkowe nakłady finansowe na lata 2026-2032.....	79

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Gminy Łękawica	8
---	---

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2020-2024.....	23
Wykres 2. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2020-2024.....	24
Wykres 3. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	39
Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby	45
Wykres 5. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej	49

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

Raport o stanie Gminy Łękawica za rok 2024

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Źródła internetowe

<https://bdl.stat.gov.pl>

<https://www.bip.lekawica.com.pl>

<https://lekawica.naszops.pl>

www.slaskie.pl